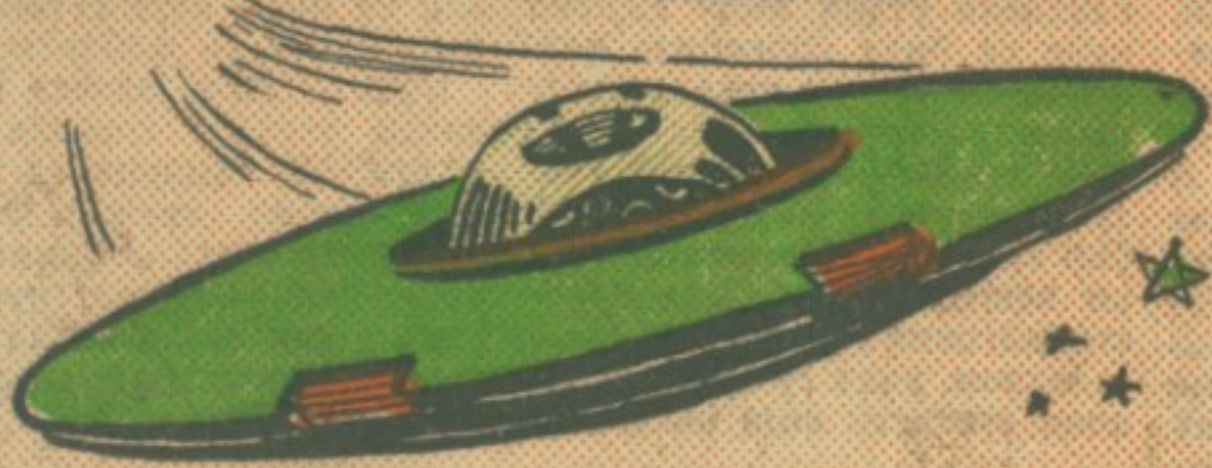

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

НА НЕВИЂЕНО

Шпански племић дон Аугустин де Завала био је дванаест година (1613—1625) гувернер до жаве Леон коју су Шпанци основали у Америци.

на територији данашњег Мексика, мада никад није ни крочио у њу. Њему је сасвим до вољна била титула и приходи које је она по влачила за собом.

КРАЉЕВСКИ ВЕСЛАЧИ

Едгар Мирољубиви, краљ Енглеске од 944—975. године написао је необичну станицу у историји веслања када се 973. године у једном омерцу с кормиларом реком Ди одвезао од своје палате у Честеру до оближње цркве где је крунисан. Осам веслача у његовом чапцу били су осам краљева — међу њима и краљ Шкотске — које је он приморао да му се закуну на покорност, верност и савезништво. За кормиларом је седео сам Едгар Мирољубиви.

УДОВИЦА ИЗ БУРМЕ

Бурманка Шин Савбу из 11. века удавала се шест пута за шест краљева који су један за другим седели на бурманском престолу. Најживела је свих шест мужева и после смрти последњег од њих била је изабрана за царицу дожаве Пегу која је у 11. веку постојала на те

риторији данашње Бурме. Многи стручњаци сматрају да је Шин Савбу била пова жена у историји која је самостално, не подел мужа, носила титулу царице.

У ОВОМ БРОЈУ: *Корџа са јеловим шишаркама*
Голорук бршљив шира.
Најдуже вођени дневник
Анејдоше. Занимљивости
из целој свеми. Мало
смећа. Као и код људи

СА СВИХ СТРАНА

Шеснаестогодишњи Кристофер Чернијак добио је недавно од Вестингхауса стипендију од 35.000 нових франака. Победио је на конкурсима на које је учествовало 23.000 студената из свих научних области. Чернијак је већ познат по свом раду: у 13. години је конструисао електронску животињу сличну оној коју су конструисали Греј Валтер и

Дикрок; а у 14. је успео да изолује нерве крабе, једне врсте морског рака, и да их одржи у животу шест недеља.

Убудуће ће се рећи: „тих као буљина“. Недавни опити на пет врста буљина, две врсте крагуја и пет врста голуница, вршени у зоолошком врту у Лондону показали су

да су буљине једине готово неме сем покатакд у лету јер не испуштају звуке које може да прими наше ухо, већ ултра-звуке. Остале птице су бучне за све време летања. Насупрот европским буљинама, буљине из Азије и Африке, које се нарочито хране рибама и рачићима бучне су као и све остале птице.

Већина комета се креће кроз сунчани систем у супротном смеру од казаљке на часовнику. Међутим, недавно је откривена једна необична комета, названа Секи, која се креће у истом правцу као казаљка на часовнику.

Помоћу научних метода у Узбекистану су одгајивачи караула-јагањаца од којих се прави астраганско крзно, успели да га добију и у плавој, белој, златној, сребрној и бронзаној боји, поред обичног црног.

На сајму проналазака у Брислу приказани су између осталог: пасти за зубе која док се жваће пере зубе, машина за штрикање тешка свега пола килограма која направи 2.000 петљи у минути и „апарат“ за испитивање човечије душе.

Један рибар је недавно уловио на пучини код Авра јесетру тешку 75 килограма а дугачку 1,50 м. Овакав улов је мало познат у водама Ламанша.

САМ ЗАПЛЕНИО НЕМАЧКИ ТОП

У борби за Цазин, септембра 1941. године, Саво Колунџија, борац првог батаљона друге бригаде Осме дивизије, нашао се у близини непријатељског топа који је зауставио напредовање бораца другог батаљона. Саво је спремно бомбу и пузећи кренуо ка топу. Када је већ био на домет бомбе на њега се сручио рафал митраљеа. Иако само лакше рањен он се притајио као да је мртав. Ка њему је одмах кренула послуга топа, али када су пришли сасвим близу, Саво је потегав аутомат и све их побио. За-

тим је некако додавао до топа, стао у заклон и успео да одбија нападе непријатељске пешадије све док нису наишли његови другови.

Ханс Алберс и „Разбојници“

Ханс Алберс, доцније чувени немачки глумац, покушавао је на почетку своје каријере да задиви публику позоришта у Гистрову својом способношћу. А она се није никако оснивала на претераној вери у талент јер су сви почетници у позоришту употребљавани као „девојке за све“. Његово име је ипак стајало на програму — макар и на последњем месту.

На представи Шилерових „Разбојника“ имао је два задатка: да игра старог Мора и истовремено да пева у хору разбојника који је по броју био прилично оскудан. Његов снажни глас требало је да мало потпомогне слабе гласиће дивље чете која је представљала страх и трепет чешких шума.

На почетку пете сцене четвртог чина седео је он у тамници старе куле да би се ка-

сније појавио из ње као изгладнели стари Мор. Испред куле се била улогорила разбојничка чета и певала своју чувену песму а Ханс је из куле потпомагао из свег гласа. Директор позоришта је био врло поносан што се овако вешто користе способности његових глумаца.

Једном, када су ангажовани нови статисти који нису зна-

ли песму она је изостављена, али се нико није сетио да о томе обавести Алберта.

Када се дигла завеса разбојничка чета је спавала пред кулом. Из тамнице се наједном заорно свеж и снажан Албертов глас: „Водимо слободан живот, живот пун сласти“, а сви су знали да се ту налази стари изгладнели разбојник Мор.

НЕОБИЧАН КЛУБ

Ако се прелиста речник „Академије гастронома“ може се у њему наћи и ова необична реч: агатополи. Ово име дали су студенти бриселског универзитета једном гастрономском клубу чији су се чланови заклинали да ће бити храбри. Амблем им је свиња покрај пат-

ке а позив на окупљање у клуб гласи: „Пријатељи као свиње“.

Сваки од чланова улазећи у клуб добијао је име неке животиње која се jede; тако је председник клуба носио врло помпезно име: „велика краљевска свиња“.

Слепи курир

Обрадован вешћу о почетку првог српског устанка црногорски владика Петар I Његош одмах је решио да упути Карађорђу поруку по личном изасланику. То, међутим, није било лако извести јер је требало превалити дуг и напоран пут кроз крајеве које су држали Турци. Његош је и за то нашао решење: позвао је слепог гуслара Ђура Милутиновића и упознао га са својим планом. Пред полазак му је дао нове гусле с по-

руком скривеном у удубљењу дршке гусала. У пратњи свог сестрића, Ђура је кренуо ка Србији. Песмом је освајао срца људи из насеља кроз која се пролазило и тако зарађивао храну за обојицу. Лепо су га примали Карађорђеви ратници. Идући од једне јединице до друге стигао је и у Карађорђевог шанаца и предао поруку. Касније је он још неколико пута преносио поруке из Црне Горе у Србију и обратно.

Ripley's

Веровали или не!

НАЈВЕЌИ БАНКЕТ У ИСТОРИЈИ!

ДА БИ ПРОСЛАВИО СВОЈУ ПОБЕДУ НАД ПОМПЕЈЕМ ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР ЈЕ ПРИРЕДИО БАНКЕТ КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО 2 ДАНА И НА КОМЕ ЈЕ УЧЕСТВОВАЛО 150.000 ГОСТИЈУ ПОСЛУЖИВАНИХ НА 22.000 ТРПЕЗА. НА ТОМ БАНКЕТУ ЦЕЗАР ЈЕ ОБЈАВИО СВОЈУ ОДЛУКУ ПО КОЈОЈ СЕ СВАКА СИРОМАШНА ПОРОДИЦА У ИМПЕРИЈИ ОСЛОБАЂА ПЛАЌАЊА СВИХ НАЈАМНИНА.

Kinz Features Syndicate, Inc., 1962. Work rights reserved.

ШТЕНЕ СПЛАВИМ ОЧИМА

ИМА ВЕТИ МУР ИЗ БРУКЛИНА (САД)

СТЕНА-ПРОФИЛ

ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У БЛИЗИНИ ПЕЛЕНВИЛА (АУСТРАЛИЈА)

ДРАПЕРЈЕ ОД ОНИКСА У НЕВЕСТИНСКОЈ ПЕЋИНИ КРАЈ КЕМДЕНТОНА (САД) ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ

ПРЕМА ПРАВИЛУ СЕНКЕ КОЈУ БАЦА СТАБЛО КОКОСОВОГ ОРАХА ТАХИЈАНИ ОДРЕЗУЈУ ВРЕМЕ

МИЛНОВА ЗАДУЖБИНА

ЈЕДНА ОД НАЈЧУВЕНИЈИХ ШКОЛА У ШКОТСКОЈ ОСНОВАНА ЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ ЈЕДНОМ ПЕРЦИНИ. НЕ ЖЕЛЕЛИ ДА СЕ ПОКОРИ НАРЕЂЕЊУ ВОЈВОДЕ ОД РИМОНДА ДА ОДБЕЖЕ СВОЈ ПЕРЦИН. СИРОМАШНИ ИНОВНИК АЛЕКСАНДЕР МИЛН ЕМИГРИРАО ЈЕ У АМЕРИКУ, ГДЕ СЕ ОБОГАТИО СВОМ РОДНОМ ГРАДУ МИЛН ЈЕ ЗАВЕШТАО 100 МИЛИОНА ДИНАРА ДА САГРАДИ ШКОЛУ

ЉУБИТЕЉ ЗМИЈА

Бастер, један питон дугачак 130 сантиметара, враћен је зоолошком врту у Сан Дијегу у Калифорнији, из кога је тајанствено био нестало. Враћено га је недавно један четрнаестогодишњи дечак изјавивши:

да је циновску змију, додуше без питања, само „позајмио“ на неколико дана. Дечак је ноћу прескочио зид који опасује зоолошки врт, увукао се у кућу где се чувају змије, обавио питона око струка и истим путем напустио зоолошки врт.

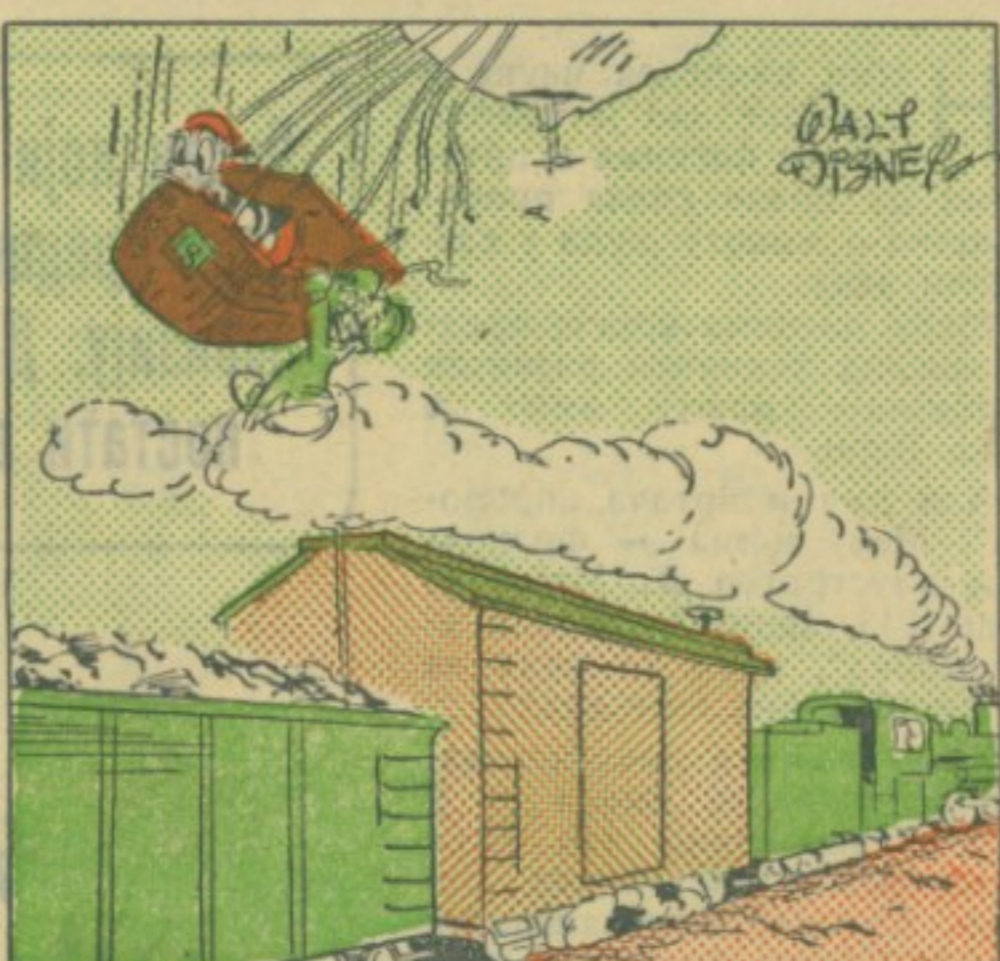
ДОБРОЋУДНА ЛАВИЦА

Да би доказао да је његова лавица „Конго“ потпуно безбедна и да јој због тога није место иза решетки, Едвин Фарар, службеник једног осигуравајућег друштва из Минеоле, у Америци, извео је пред судом читаву представу. Фарар је, наиме, био окривљен да у својој кући држи једну опасну животињу. Чим је суђење почело, он је замолио да му се дозволи да докаже неоснованост оптужбе. Заједно са судијама оптужени је отишао до простора за паркирање испред зграде суда и из свог аутомобила извукао десетомесечну лавицу тешку 60 килограма.

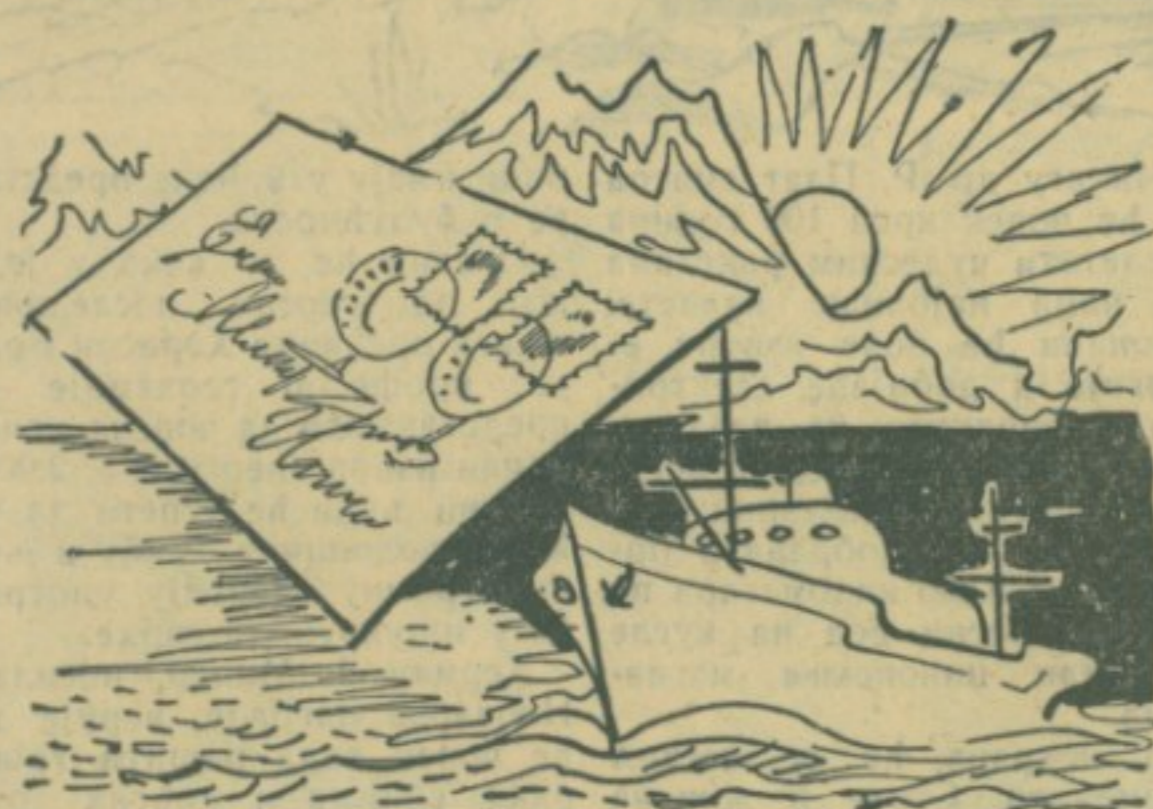
Фарар је пред судијама почешао лавицу по леђима и она је почела да преде као

мачка. Затим је легао на плочник и стао да се „рве“ са лавицом која је добро пазила да у тој игри не повреди свог господара. Као последњи доказ да је лавица потпуно безбедна, Фарар је ставио на длан земичку и пружио је лавици која ју је узела зубима не додирнувши при томе ни један његов прст. Ипак, и поред свих тих доказа Фарар ће, према одлуци суда, смеи да држи лавицу само док не напуни годину дана.

ФИЛАТЕЛИСТИЧКА РЕТКОСТ

Уредник „Полар тајмса“, часописа који излази у Њујорку, Аугуст Хауард има писмо на коме би му позавидео сваки фила-

телиста. Ово писмо носи два жига, један од 15. децембра 1956, а други од 4. новембра 1961. године, и две марке различите

вредности: први пут је франкирано са шест центи, а други пут са седам. Познати поларни истраживач др Паул Сипл написао је то писмо 15. децембра 1956. године и још истог дана на тек отвореној пошти америчке морнарице на Јужном полу купио марку, прилепио је на писмо и дао да се поништи. Али како га је ставио у деп заборавио је да га пошаље. Новембра месеца прошле године научник је поново био на Јужном полу и тада се сетио писма. Однео га је на пошту и по други пут обавио потребне формалности. После четири дана писмо је уручено адресату у Њујорку.

Подвиг без иједног метка

У Грамочнику кад Славонског Брода је ујесен 1943. године било домовањско складиште муниције. Први батаљон Дилског партизанског одреда је добио задатак да упадне у складиште и снабде се оружјем.

Ноћ је била мрачна. Стје пан Грегорић и његових пет другова су се нечујно провукли кроз жичану ограду и пошли ка првом стражару. Он је помислио да су то његови људи и пошто их је упитао ко иде и добио одговор „Опходња“, дао им је знак да прођу.

Подвалу је приметно када је већ било касно. Други стражар је чуо

њихов разговор и сасвим уверен да је то обилазак страже или смена, чекао их је чак са нестрпљењем, па је и он савладан без муке. Трећег стражара ко-

ји је лежао крај митраље-за изненадили су на спавању. Пошто су похватили све стражаре, купили су оружје и отишли.

ГОЛОРУК ПРОТИВ ТИГРА

Нарва и Хариа нису били рођена браћа, иако су тако говорили за себе. Родили су се и одрасли у истом селу, у близини Алмора. Заједно су научили да плету корпе. За време летњих месеци радили су у свом селу, а преко зиме сизали су у Каладунги, место познато по изради огромних плетених корпи у које је паковано воће и поврће.

Бамбус у Каладунги, од кога су плели корпе, растао је у близини шуме-резервата. За сечење дугогодишњег бамбуса, који је био најпогоднији за израду корпи, била је потребна нарочита дозвола чувара шуме. Добијала се само у количини коју је човек сам могао да понесе.

Тог дана, 26. децембра 1939. године, Нарва и Хариа извукше се из мале учерице у близини главног тржишта у Каладунги и упутише се пешке у место Налини, удаљено осам миља, да би добили дозволу од чувара шуме да у резервату насеку два нарамка бамбуса за корпе. Намеравали су да се још исте вечери врате у Каладунгу.

Када су пошли било је јако хладно. Зато пребацише своје памучне огртаче преко леђа.

Ишли су дуж главног канала. Тако дођоше до низа високих зидова, подигнутих да регулишу наводњавање околног земљишта. Онда крета-

ше једном утабаном стазом која је водила кроз прашуму.

Долина смрти

Ишли су већ једну миљу кроз полумрачну дунглу, и доспеше до места где се брежуљци претварају у један планински масив. Одавде је пут водио кроз долину ка Самал Чауру. Ова „долина смрти“, како су је називали, била је врло опасна за путовање, јер стазом која је пролазила кроз њу, више су се кретали тигрови него људи.

На горњем крају долине, ова козја путања, пре него што ће избити на брежуљак, удаљен две миље од Налини пролази кроз једно подручје прекривено високом травом. На том месту трава је висока око три метра и протеже се педесетак метара дуж обе стране стаза.

Хариа и Нарва дошли су до тог дела путање. Кретали су се брзо, Хариа напред, Нарва неколико корака иза њега, повремено подижући на рамена своје памучне огртаче. Хариа није прошао ни десетак метара кроз овај „кањон траве“, када изненада чу стра-

шан урлик тигра, а истовремено и Нарвин крик. Он се окрете и од призора који је угледао следи му се крв у жилама. На путањи, баш крај ивице траве, видео је Нарву како лежи на леђима, а преко њега се опружио један велики тигар. За тренутак остао

је као скамењен. Знао је, ако се удаљи, тигар га неће напасти...

А тада, нека непозната снага и јунаштво јавише се у њему. Голорук пође на тигра. Нарвина стопала била су ближе њему. Саже се и ухвати ноге несрећног младића и поче да га вуче испод тигра. У том тренутку тигар се подиже, окрену се према њему и поче потмуло да режи. Гледали су се очи у очи. Хариа је осећао ужасан страх и зној му је капаво из смрзнутог тела. Али нису постојале опасности ни жртва које би га уп-

лашиле и одвојиле од пријатеља. Чим се тигар подигао, он је лакше Нарву могао да извлочи. Тако га је одвукао неколико корака даље, обгрлио рукама и подигао. Али, Нарва је био тешко повређен. Није могао ни да стоји, акамоли да хода. Онда га Хариа обухвати. Пола вукући га, а пола носећи, упути се путањом ка Налини. Тигар је остао непомичан, режећи.

Натчовечанским напорима Хариа је довео Нарву у Налини. Ту су видели да упркос памучног огртача који се налазио на десном рамену, тигар му је предомно рамену кост и раскидао месо тако да су му се видела ребра на скоро целој десној страни. Сва четири тигрова очњака пробила су осам пута пресавијени огртач. То је ипак ублажило да му не зади смртну рану.

Чувар шуме и људи у Налини нису били у могућности да било шта учине за Нарву. Хариа је изнајмио једног понија

Џим Корбет, који је неколико деценија провео у северним пределима Индије и постао један од најпознатијих ловаца на тигрове, овде описује борбу голоручког човека против тигра

за две рупије, натоварио Нарву и упутио се у Каладунгу. Раздаљина је била осам миља. Али Хариа није желео да се у току неколико часова два пута сретне са тигром, тако да је пошао заобилазним путем, преко Мусабанга, што значи још десет миља више, са другом који је био скоро у агонији. У Налини није могао да нађе седло, тако да је Хариа узео велику корпу и у њу сместио повређеног Нарву.

Моја сестра Меги управо је пила чај на веранди наше кућице, када овај јадни караван стигне. Довољно је било само погледати окрвањеног Нарву и схватити шта се десило. Меги му је дала средство за ублажење болова. Преврила му је поломљену руку, а затим су га одвели у болницу у Каладунги.

Највећи подвиг

Тог дана ја сам са групом пријатеља, који су дошли у Каладунгу, био у лову на птице. Меги ми је испричала шта се десило. Рано следећег јутра отишао сам у болницу, где ми је један млад лекар рекао да је он учинио све што је било у његовој моћи и да је упутио младића његовој кући.

У великој заједничкој бараџи, у којој је станovalo око двадесет породица са многобројном децом, нашао сам Нарву како лежи у углу на свом кревету од сламе и лишћа. То је било најгоре место које се могло наћи за повређеног младића, јер су његове ране показивале знаке тровања. Јадни младић лежао је у углу ове бучне и прљаве бараџе, у грозници, понекад падајући у кому, надгледан од своје жене и свог „брата“ Хариа.

Овде се више није радило о једном животу. Требао је сачувати ону Харииеву беспримерну жртву коју је дао спасавајући свог пријатеља из канџи тигра.

Хариа је седео крај ногу тешко повређеног пријатеља.

На лицу му се видело да и он преживљава све његове патње. Испричао ми је како се све десило. Говорио је тако као да је желео да што пре заврши.

— Мука мога брата је и моја мука — рекао је на крају тихо.

Успео сам да Нарву пребацим у болницу.

Следећег јутра отишао сам на место где се овај догађај одиграо. Одмах ми је било јасно да је сусрет тигра са Нарвом био случајан. Реконструисао сам цео догађај. Неколико корака траг је ишао дуж ивице путање обрасле са обе стране високом травом. Открио сам да кратко време пре него што ће Хариа и Нарва да стигну на ово место, тигар је убио неку животињу и одвукао је у траву крај путање да је поједе. Док је Хариа корачао стазом, тигар је чуо шумове, изашао је из густића траве и право налетео на Нарву, који је ишао неколико корака позади. Напад је био случајан, јер је трава на том месту јако густа и врло висока тако да тигар није могао да види Нарву пре него што је скочио на њега. Звер се није налазила у заседи. Штавише, тигар није ни покушао да закоље Нарву, а чак је и дозволио Харии да испод њега извуче човека.

Три месеца после овог догађаја налазио сам се испред куће, када је наишао Нарва да ми се захвали за услугу коју сам му учинио. Он се опоравио. Једино му је десна рука остала саката.

— Што живим имам да захвалим мом брату Харии. Он је ризиковао свој живот и голорук ме је извукао испод тигра, — испричао ми је Нарва.

Ускоро су отишли у своје село близу Алмора. Али мени је овај догађај остао неизбрисив у сећању, јер од свих храбрих подвига за које сам чуо или прочитао, ја мислим да је пожртвовање Хариа најплеменитије и најхрабрије.

СТАЗОМ МАШТЕ

Писац који је још 1887. године предвидео радио и телевизију. Да ли ћемо сви постати вегетаријанци?

Нагли напредак науке и технике дао је повода неким писцима и цртачима да праве смела пророчанства о животу људи у следећем веку.

Међу писцима који су предсказивали технички развитак најбујнију машту имао је Жил Верн.

Али има и цртача „пророка“. Међу њима — француски илустратор А. Мејер је још 1843. нацртао „летећи аутомобил“, иако се онда за аутомобил још није знало.

Жил Вернова предсказивања будућности, имала су у целом свету више или мање талентоване наследнике. Један од најинтересантијих био је Едвард Белами који је 1887. написао књигу о Бостону у 2000. години. Предвиђао је радио и телевизију, затим покретне тротоаре који пролазе поред излога и аутоматске кухиње у којима се јело само справља.

Слична пророчанства чинио је крајем прошлога века и велики француски астроном Камил Фламарјон. Према његовим предвиђањима људи трећег миленијума биће претежно песници, музичари и уметници. Машине ће такође бадава производити храну и одећу. Човек ће моћи према својој жељи да мења климу.

Енглез Велс је предвиђао 1902. године да ће милиони аутомобила, камиона и аутобуса преплавити саобраћајнице између индустријских градова. Из аутоматизованих фабрика човек ће наравно бити истиснут, тако да ће последњих деценија 20. века доћи до велике беспослице док не буде спроведена индустријска револуција. Тада ће човек живети само за своје праве, велике задатке: проналажење, размишљање и истраживање.

Енглески писац Алдос Хаксли у својој књизи која је изашла 1928. године „Храбри

нови свет“ каже да ће се човечанство до 2000. године толико намножити да ће површина земље постати толико мала и скупоцена да се на њој неће градити станови. Људи ће стога живети у подземним градовима, у такозваним „дубинским облакодерима“. На то ће их приморати и стално усавршавање страшног убилачког оружја. Највећа брига човечанства биће исхрана. Биљке се неће више гајити на плодном тлу, јер га такорећи неће ни бити, него у хранљивим растворима. Људи ће постати потпуно пословни. Поезија ма у ком виду ће ишчезнути. Хакслијев свет у трећем миленијуму је тужан и потиштен.

Професор са универзитета

у Чикагу др Р. Плат сматра да ће човек кроз 100 година прелетати чудесним ракетама на нама најближе планете. Пронаћи ће нове изворе енергије и добијаће електрицитет директно из ваздуха. Нова превозна средства истиснуће потпуно железницу. Уместо ње ће саобраћати брзином од 5.000 километара на час експресни воз на кугле покретан диновским магнетима.

И исхрана ће се сасвим променити. Стоке и живине практично неће бити. За толико људство сваки квадратни метар искористиће се за гајење биљне хране. Тако ће људи силом прилика постати вегетаријанци.

И данашњи писци и науч-

ници имају утврђене представе о будућности.

Океани ће, — како у једној од својих последњих књига предвиђа Харисон Браун, професор геохемије — представљати за човека неискоришћен извор енергије. У 2000. години људи ће успети да укроте водоничну бомбу и њеном огромну енергију употребити у мирољубиве сврхе.

Херман Ј. Милер, носилац Нобелове награде, верује да ће човек тада решити тајну рака, енцима и многих других болести. Чак ће имати извесног утицаја на развитак живих бића. Милеров колега, професор психологије Џон Веир, сматра да ће се и душевне болести лечити хемијским путем — таблетама.

ОД АГАВЕ — АЛКОХОЛ И УЖАД

На југу Мексика на полуострву Јукатану, налази се област у којој највише расту агаве. Понекад оне достижу врло дубоку старост — и до 80 година. Од њених дебелих листова добијају се влакна која због своје чврстине и

еластичности служе за израду одличне ужади. Од сочних листова се прави национално мексичко пиће, пулка, на тај начин што се они исеку на комаде и оставе изнад тикве да се цеди сок из њих.

Победа уз помоћ музиканата

Када су Четврта пролетерска бригада кренула у напад на непријатеља који је држао тешко приступачне висове Озрена, непосредно иза стрељачког строја наших јединица ишла је музика. У тренутку када је почео јуриш засвирила је музика. То је на непријатеља деловало поразније

него артиљеријска паљба. Захваћени паником они су се готово без отпора разбежали. Један од заробљених четника је овако објаснио:
— Сматрали смо да иза музике тек иде главнина, много јача од оног дела који нас је напао па смо се од страха разбежали.

Сам одао себи посмртну пошту

Међу делегатима који су из свих крајева земље стигли у Јајце на друго заседање АВНОЈ-а пролећног месеца се вест да је погинуо Светозар Вејиновић. Доктор Рибар је допунио листу за комеморацију његовим именом. Када је пред почетак заседања почело одавање поште палим борцима др Рибар је прочитао и

Светозарево име. Сви су одговорили „Слава му“ па и сам Светозар. Другови који су били крај њега зачуђени су се.
— Не мари — одговорио је — боље да заједно са вама одам сам себи пошту него да ви то чините без мене.

Два бомбаша против два тенка

Баталјон „Марко Орешковић“ је једног фебруарског дана 1943. године, код Бичевца чекао италијанску колону. Нешто напред, у јарку крај пута, стали су бомбаша Богдан Болта и

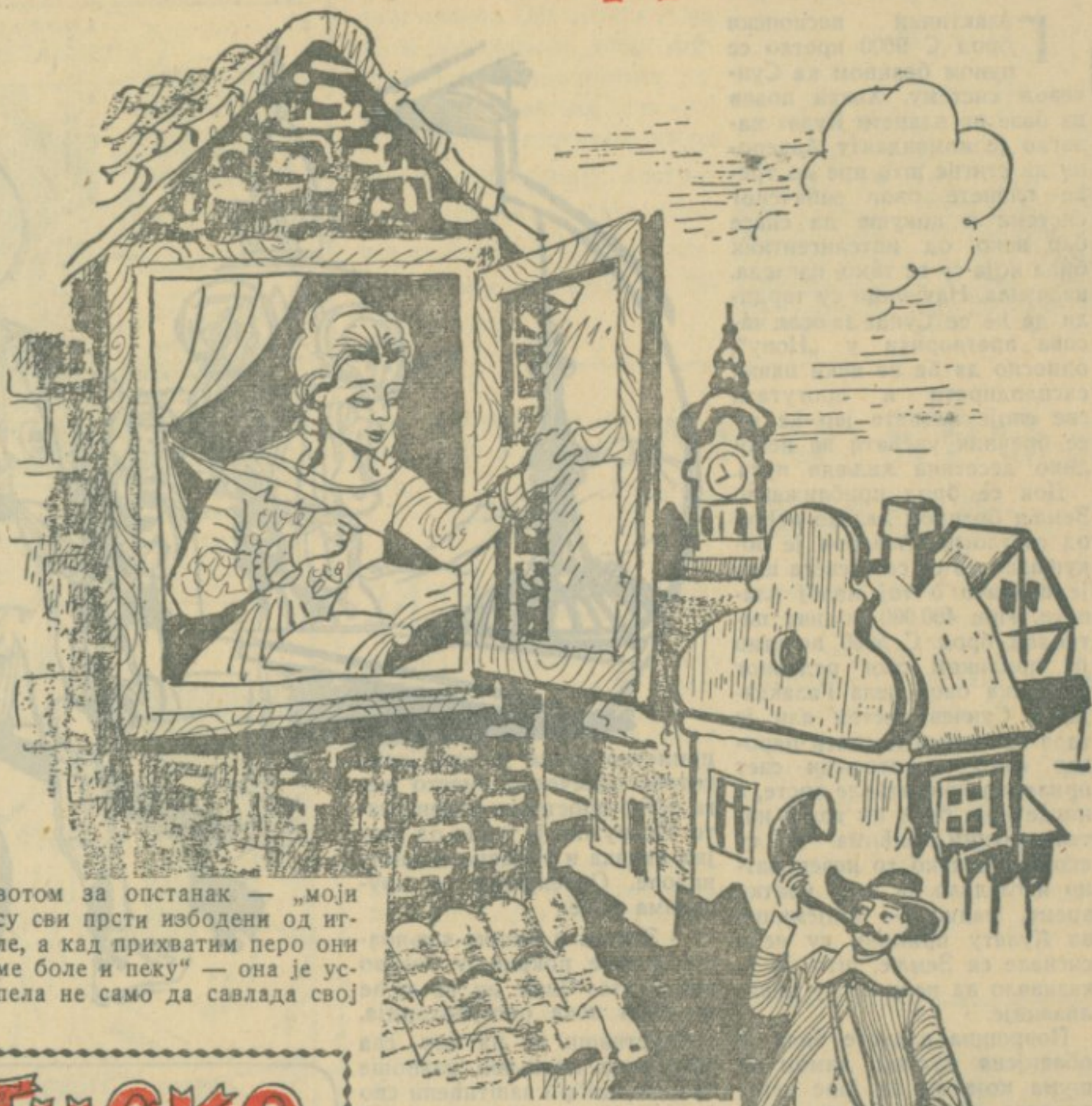
Божо Пиља. На путу се, уз велику туђаву, појавила колона са два тенка на челу и низом камиона.
Бомбаша су их сачекали и свежњевима бомби уништили оба тенка и још два камиона.

НАЈДУЖЕ ВОЂЕНИ ДНЕВНИК

Јануара месеца ове године навршило се 150 година од рођења најистакнутије књижевнице илирског периода хрватске књижевности — Драгојле Јарневић (4. I 1812). Рођена у Карловцу, она је у њему и умрла (17. III 1875) и деловала као најистакнутија књижевница свог времена а живела је од заната као мануелни радник. За читав свој књижевни рад током 36 година, примила је свега 100 форинти. Издржавала се својом кројачком иглом, радећи по читав дан да би тек у ноћ одвојила по неколико часова за своје перо.

Иако није била једина жена која се „ухватила у коло илирских књижевника“, она је била постојанија од других и одиста књижевница. Док су се друге јављале само понеком песницом у „Даници“, нарочито после 1840. године, Јарневићева је писала и песме, приповетке, романе и драме. Њене прилоге су много тражили сви хрватски књижевни часописи.

Кћи гвожђарског трговца, несрећна већ од најранијег детињства, требало је најпре да добро научи свој матерњи језик, да би на њему могла да изрази своје мисли. Мучена већ од младости тешким жи-

вотом за опстанак — „моји су сви прсти избодени од игле, а кад прихватим перо они ме боле и пеку“ — она је успела не само да савлада свој

матерњи језик већ да на њему и пише.

Први пут се јавила у „Даници илирској“ 1839. године родољубивим песмама које су одмах запажене. Тако је ушла у ред најугледнијих хрватских књижевника: Станка Врза, Ивана Триског, Вјекослава Бабукића, Мирка Боговића и многих других. Са малом, љупком кројачицом водила су дуге разговоре највиђенији људи од пера. И то не само о „домородној“ књижевности већ и о страниј, јер је она и њу добро познавала. Књижевно образовање стекла је „набадајући уз иглу, а будући бивши сама у самоћи и размишљања“. Своје песме није испевала — „већ уз иглу сковала“, њене приповетке биле су „иглом извезене“, њен роман и њене драме — за њу су биле само „један велики шав уз неку господску хаљину“.

Писала је у самоћи, у поткровљу једног собичка на чијем је прозору цветало у саксијама домаће цвеће а у кавезу с времена на време певао канаринац. Кад би поштански рог затрбуо испред њене куће, она је тихо сизала да прими писмо од неког истакнутог хрватског књижевника. То јој је била и једина разонода. Године су протичале и усамљеној кројачици писале боре по лицу, али она није напуштала ни иглу ни перо.

Њене приповетке припадају нашој романтичкој епопеји, о чему и сами наслови кажу: „Лепота девојка“, „Племић и сељак“, „Туђе сплетке“, „Љубав и пријатељство“, „Ружин пупољ“, „Страшна женидба“, и друге. Своје приповетке је издала и у посебним књигама, а оне су се много читале, али за њих није добијала готово никакву новчану накнаду.

Иза себе је оставила једно од најзначајнијих својих дела — велики дневник који је водила четрдесет и две године. Започела га је као двадесетогодишња девојка, а прекинула га као старица, непосредно пред смрт. На око 2000 ситно и лепо исписаних страница, она је насликала не само своје животне радости и недаће, већ и прилике у којима је живела. Све што није могла да изнесе у својим књижевним делима, она је изрекла у дневнику, често врло болно и огорчено.

Повучена тиха кројачица која је пришивала шарене шљокице на балске хаљине

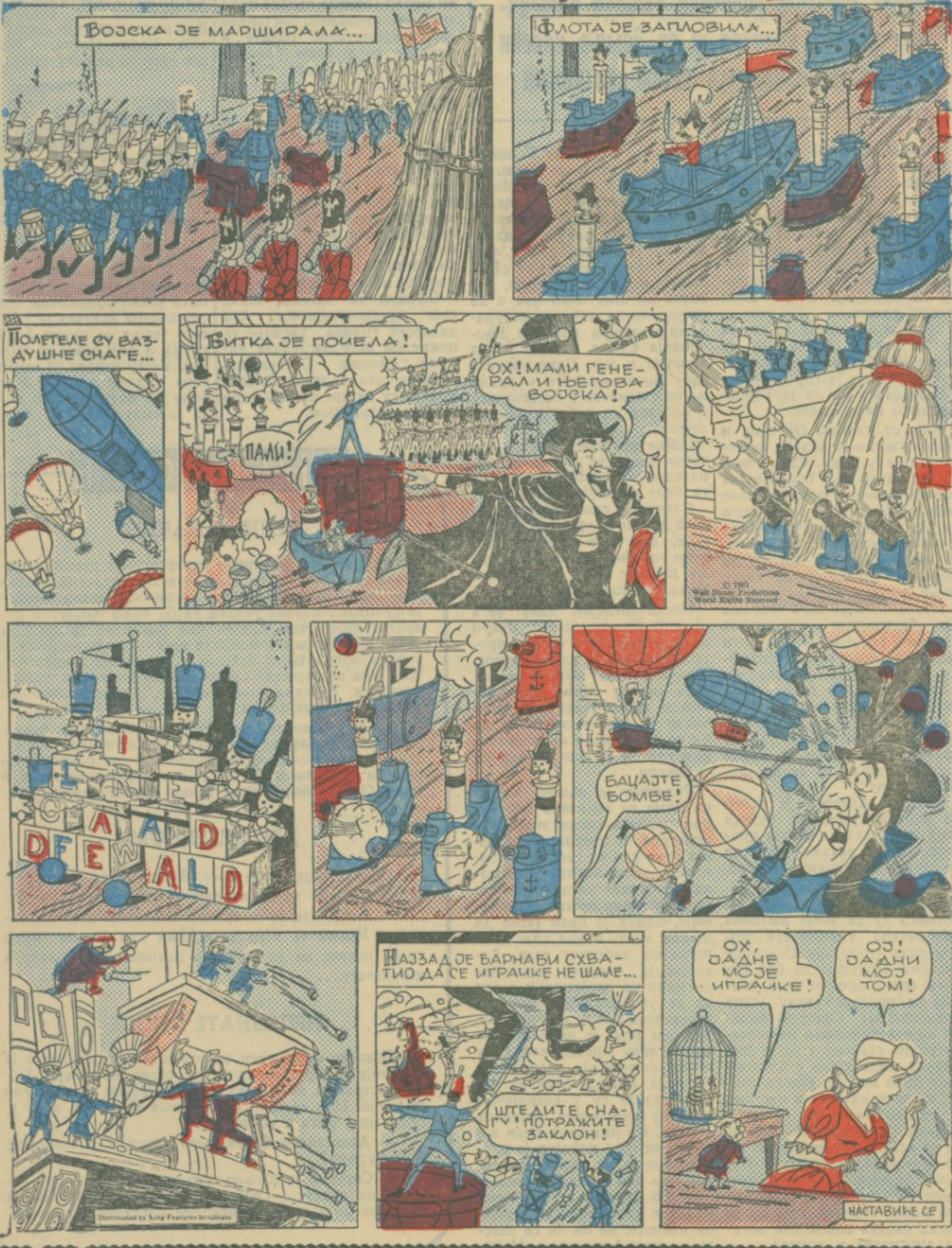
Најистакнутија књижевница у време Илирског покрета провела је читав живот уз иглу и перо. За 36 година књижевног рада примила је свега 100 форинти

угледних карловачких госпа и њихових охолних кћери, писала је у свом дневнику: „Колики народ стење под јармом најогањеније окрутности и суровости, колики опет у тако названој наображеној Европи под јармом силног деспотизма — тлачен од великаша, богаташа, фабриканата и милионера, умире од глади и беде. Притискани у крвави зној својих трудова, наги и гладни, само да би властелину, грофу, кнезу, цару, приговорили удобност, безбрижност, пуну разоноду живота, да служе мекопутности и неумерености њиховој, њихова леђа служе за стубе којима се они пењу...“

Кад ју је неко упитао зашто више не пише кад публика њена дела са интересовањем чита — она је у свом дневнику одговорила: „Па што ћу? Ако не шијем, не имам новца, а ако пишем јоште мање, јер код писања ми треба перо и дивит и хартију куповати, а не имам откуда“. Пред крај живота Јарневићева се посветила педагогији, васпитању омладине, и то са успехом. Умрла је сиромашна и готово напуштена. Исто као и Милица Стојадиновић Српкиња, и она је у доба романтичарских заноса, настојала да од себе што више да „роду своје“.

WALT DISNEY

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ДАЛЕКИ ПУТ

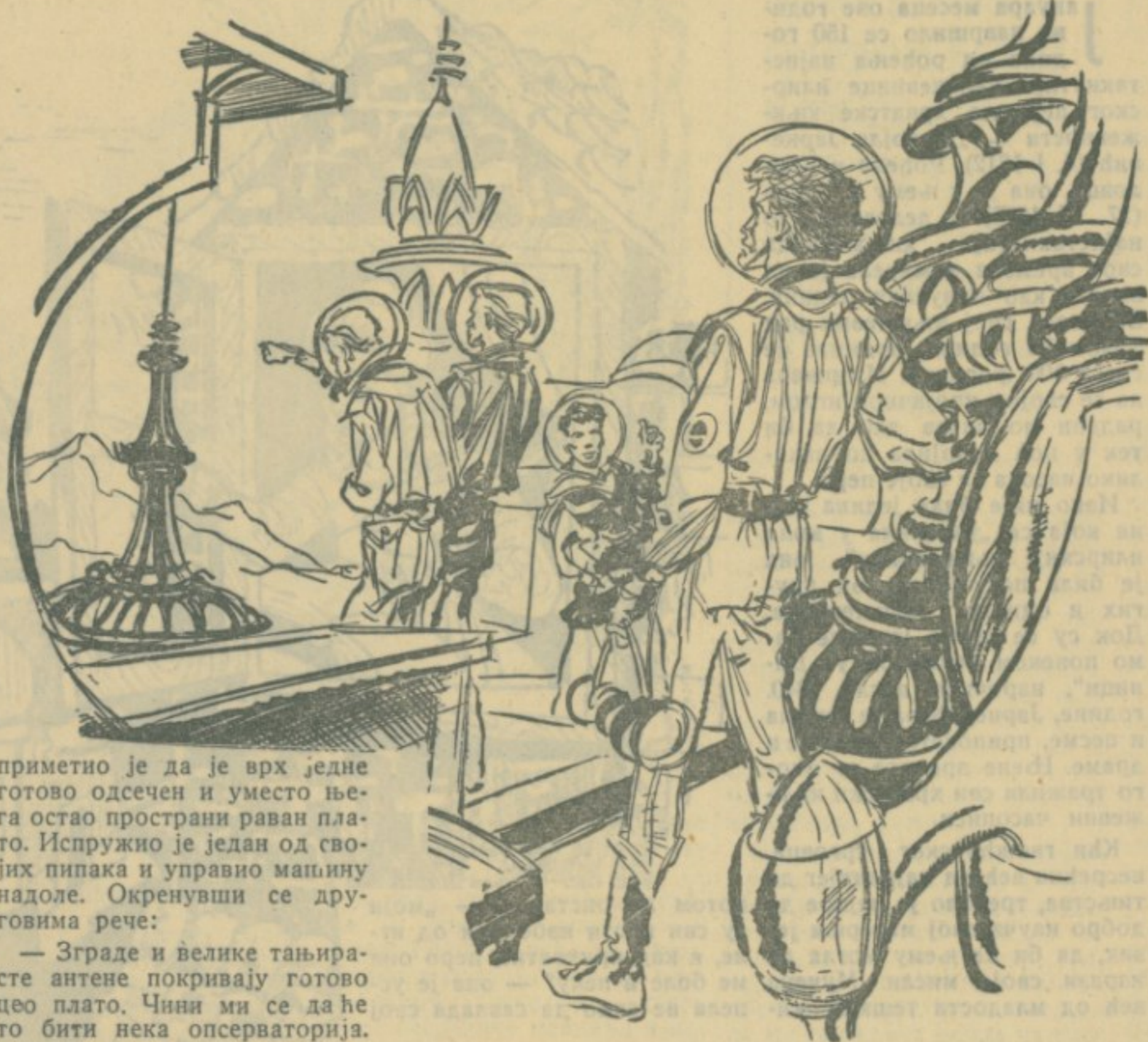
Галактички васионски брод С 9000 кретао се пуном брзином ка Сунчевој систему. Хитан позив из базе на планети Кулат налагао је команданту Алверону да стигне што пре до треће планете овог забаченог система и покуша да спасе бар неко од интелигентних бића која су се тамо, изгледа, налазила. Научници су тврдили да ће се Сунце за осам часова претворити у „Нову“, односно да ће на неки начин експлодирати и прогутати све своје планете јер ће му се пречник увећати за неколико десетина хиљада пута.

Док се брод приближавао Земљи брзином далеко већом од светлосне, Алверон је покушавао да се сети свега што је познато о тој малој планети. Пре 400.000 година патролни брод С 5060 посетио је, приликом свог редовног обласка овог дела Галаксије, и Сунчев систем али је тада на трећој планети царовао само животињски свет прилично примитивне врсте, а нигде није било ни трага интелигентним бићима. А ту скоро, ма како то невероватно изгледало за тако кратко време, радио — пријемници на Кулату примили су неке сигнале са Земље, што је узакривало на неку врсту цивилизације.

Површина планете била је обавијена густим димом из шума које су од јаре невероватно сјајног Сунца почеле да горе. Степама и равницама ширио се пожар, и исушивао мале реке и потоке.

Огроман, више од два километра дугачак космички брод утонуо је у густе облаке да би се спустио на површину планете осушене на пропаст. Последњи подаци опсерваторије на Кулату говорили су да остаје још свега шест часова до тренутка када ће пламено море прогутати цео систем. Требало је радити брзо. Алверон је наредио по ручницима Орстрону и Тораклију да узму по три човека и у извиђачким бродовима крену у супротним правцима око Земље. Уколико успоставе контакт са неким живим бићима, обавестиће велики брод да к њима дође одмах.

Орстрон је прво надлетео неку пустињу која се пружала у неодогад, затим је терен постао каменит а у даљини су се појавиле неке високе планине. Хтео је већ да напусти овај правац јер му је сасвим логично изгледало да на овом терену неће наћи жива бића. Али већ следећи секунди су показали да није био у праву. Надлећући планине

приметно је да је врх једне готово одсечен и уместо њега остао простран равни плато. Испурио је један од својих пипака и управно мањину надолу. Окренувши се друговима рече:

— Зграде и велике тањирасте антене покривају готово цео плато. Чини ми се да ће то бити нека опсерваторија.

Спустивши се на тло сва четворица пажљиво изађоше напоље, добро заштитени својим космичким оделима. А онда кренуше ка највећој згради сваки на начин како је његова врста умела.

Зграда је била потпуно пушта али су у њој радиле неке чудне машине, свакако неке диновске радио-станице. Велике антене биле су управљене у мрачно небо и све — у истом правцу. Још док су прегледали инсталације, Орстрон и његови људи приметили да се антене једва приметно покрећу да би надокнадиле Земљино кретање и остале уперене увек у исту тачку неба.

Пошто нису никога нашли нити успели да открију тајну напуштене радио-станице, свемирски путници поново су ушли у свој извиђачки брод и наставили лет.

После петнаест минута угледали су један велики град, али улице и велелепне зграде биле су празне, као да су људи из њих тек малопре изашли. У неким прозорима је још горело понеко заборављено светло. У дугим минутима уза лудног трагања Орстрон је покушавао да одгонетне где су се ти непознати људи могли склонити.

Пред опасношћу од пропасти читавог Сунчевог система десетине хиљада космичких ракета кренуло је са Земље носећи њене становнике ка новим световима

Можда су сами себе уништили пред неизбежном катастрофом; можда су изградиле склоништа негде у срцу планете? Једно је било сигурно: никаква склоништа нису могла да их спасу у оном тренутку када Сунце толико нарасте и прогута целу планету па продужи и до оних много даљих.

Било је већ време да се врате на велики брод. Док су огромном брзином летели на траг, Орстрон је горео од жеље да сазна да ли је Торакли имао више среће.

Чим су стигли, Орстрон и његови људи су видели да нешто није у реду. Саопштили су им да су два Тораклијева човека сншла у подрум једне зграде града који су пронашли на својој страни планете и да су нестали. Велики брод је пуном брзином кренуо да помогне Тораклију да спасе своје људе.

После читавог сата трагања по бескрајним подрумима зграде у којој је морала бити смештена нека важна установа, успели су да пронађу два изгубљена члана посаде који су залутали у лавиринтима и више нису умели да изађу. Био је последњи час да се врате на брод јер је Сунце управо почело да се претвара у „Нову“.

Капетан Алверон је успео да измакне ужареној бујници која је почела да осваја простор, једино захваљујући снази супер-космичких мотора.

На великом екрану у командној просторији, бића из космоса су са више милиона километара удаљености посматрала трагедију Сунчевог система. Покушај да бар некога спасу пропао је и пламен је прогутао целу једну цивилизацију. Орстрон никако није заборављао напуштено радио-станицу која је још радила, мада нигде у близини није било никога. Поред овога, на свим важнијим местима у градовима и на околним брдима телевизијске камере су се лагано окретале око себе и очигледно снимале. Логично је помислити да су оне своје сигнале слале тајанственој радио-станици која их је преко својих диновских антена емитовала у космос.

Али где и зашто? У првом тренутку рађала се мисао да су уперене у неку од планета Сунчевог система. Али да ли су људи са Земље успели да изграде неку ракету и да се пребаци на неку другу планету Сунчевог система? „Јадници“, помисли Алверон, јер спаса им није било чак и да су успели да дођу до најудаљеније, девете планете. Експлозија Сунца морала је да прогута и њу. Само, антене нису биле окренуте у правцу ма које планете у систему већ у простор ка некој удаљеној звезди.

После кратког договора Алверон реши да узме курс паралелан са правцем у коме су биле окренуте антене.

Сатима је слао радарске таласе далеко у простор испред себе, али није било ничега осим празне васионе. Најближе планете биле су удаљене више светлосних година.

После недељу дана лета игла на инструменту за откривање непознатих тела у простору почела је да се помера. Алверон није могао да верује својим очима прикованим за екран телескопа. Причекао је још неко време да би се освестио, а онда дрхтавим гласом позвао посаду да се окупи.

Укључио је велики екран на коме се појавила већ добро позната слика звезданог простора, и показао леви доњи угао где су сви могли запазити да се налази нека мала светлуцава маглина. Озима који су знали нешто астрономије, одмах је било јасно да на том месту никад није било никаквог небеског тела. Алверон је окренуо неколико дугмади на пријемнику и слика се увећала. Проломио се заједнички узвик изненађења, јер оно што је прво личило на маглину претворило се у праву формацију васионских бродова. Хиљаде великих ракета летеле су у савршеном претку као каква војничка колона. Из издувних цеви њихових мотора избијао је пламен који је из даљине изгледао као низ светлих тачкица.

— То су они за које смо мислили да су побегли у утробу планете, не би ли се спасли — рече Алверон. — Испри-

Пало у воду... није пало у воду

Полиција у енглеском граду Кејрисборгу морала је недавно да прибегне подводном лову да би спасла уштећену осамдесетогодишње Саре Аутвејт. Бака Аутвејт кренула је, на име, са својом родбином чамцем на неки излет. Чамац се преврнуо и излетници су се и против своје воље добро окупали. Кад су их извукли из воде старица

почела да плаче и од жењања једва је успела да каже како она сву своју животну уштећевину, нешто око 450.000 динара, увек носи са собом у ташни и да та ташна сад лежи на дну реке. Полиција је ангажовала тројицу гвурца који су после 40 минута, уз одушевљен плесак посматрача, изронили на површину с ташном и новцем у њој. Бака Аутвејт још истог дана однеће је своју уштећевину у банку.

ТЕЖАК ДУВАН

Највећој цигари на свету, која се чува у једној витрини у музеју дувана и цигара у Биндеу, у Вестфалији, прети опасност од распадања. Као што изјављује кустос музеја Карл Петов, спољашњи листови на овој цигари ста

рој 26 година сасвим су се распали и због тога морају бити хитно обновљени. Циновска цигара дугачка је 1,70 метар, тешка је преко 5 килограма, а њен обим на најдебљем месту износи 68 сантиметара. Једном добром пушачу било би потребно 600 часова да је целу попуши.

АНЕГДОТЕ

ЈЕДИНИ НАЧИН

Једном, док је сликао унутрашњост куполе катедрале св. Павла у Лондону, познати енглески сликар сер Џејмс Торихил, стојећи на високој скели учинио је неколико корака уназад да би боље осмотрио резултат свог рада. Крајем ока приметио је како је један од његових помоћника изненада замочнио четку у црну боју и њоме прешао преко једног бошка његове још незавршене слике. Избезумљен због толике дрскости, Торихил полете напред, а његов помоћник уздахну са олакшањем.

— Сад станите, господине, и погледајте назад. Узмичући натрашке да бисте боље видели слику, стигли сте на саму ивицу скеле. Да сам покушао ма шта да вам кажем, ви бисте се сигурно осврнули и пали. Ово је био једини начин да вас спасем.

ДВЕ ОДЈЕДНОМ

Сремац није волео број 13. Кад га је један пријатељ замолио да му потпише меницу одговорно је:

— Хоћу, али то је тринаеста меница коју потписујем. Молим те зато да нађемо још некога коме треба потпис па да одједном потпишем тринаесту и четрнаесту...

НЕПОЗНАТЕ ЗВЕЗДЕ

Познати француски астроном Леверије дошао је у Русију и цар Никола га је позвао на вечеру. Пошто астроном није знао ни речи руски цело време је ћутао. Цар се зато наже према Пушкину који је седео крај њега и упита:

— Александре Сергијевичу, зашто је Леверије тако ћутљив?

— Сигурно је збуњен што види толико њему непознатих звезда — одговори Пушкин циљајући на генерале који су били окићени блиставим ордељем.

РИБЕ-ЧИСТАЧИ

Вештачка језера, канали и акумулациони базени много страдају од воденог биља и дивљих трава. Потребно је много времена, труда и средстава да би се они држали у реду и одстраниле траве које ометају нормално отицање воде.

Наука је у борби против воденог биља и дивљих трава измислила различита хемијска средства. Специјалним машинама убацију се „инјекције“ хербицида на дно канала или језера. На овај начин може да се очисти око хиљаду метара канала на сат.

Али не располаже се свуда довољним количинама хербицида. Сем тога трошкови су веома високи. Због тога се у многим земљама прибегло другом начину — у каналу се пуштају специјалне врсте риба које уништавају водени коров. У Кини се од давнина за то користе рибе које се хране травама. Позната је риба Бели амор која не само да има велики апетит него се и веома брзо размножава. Чак је тако прождрљива да за дан поједе воденог корова колико је сама тешка.

Ова риба је пренета и у Социјетални Савез. Канали хидроцентрале у Подмосковљу били су тако зарасли да је протицање воде било отежано. Риба Бели амор је за кратко време уништила тоне растиња и очистила канале. На подручју Туркменске Републике она је са успехом употребљена за борбу против корова у каналима за наводњавање.

Појавила се потреба да и у Африци ова риба чува вештачка језера. Као што је познато акумулацијом воде реке Замбези изграђено је највеће вештачко језеро на свету. Али је убрзо било покривено воденом папрати тако да се по њему могло ходати а да се не уквасе ноге. Ова „острва“ папрати захватила су 15% површине језера. Много милиона фунти стерлинга је утрошено за борбу против корова али су резултати остали слаби. Хемијска средства су чак негативно утицала на рибе. Зато је пао предлог да се овде запати Бели амор да би чувао вештачко језеро.

КОРПА СА ЈЕЛОВИМ ШИШАРКАМА

Композитор Едвард Григ провео је јесен у шумама поред Бергена.

Шуме су величанствене са својим мирисом печурки, муштањем лишћа. Нарочито су дивне планинске шуме поред мора.

Једном је у шуми Григ срео малу девојчицу, шумареву ћерку. Скупљала је у корпу јелове шишарке.

— Како се зовеш девојчице? — упитао је Григ.

— Дагна Педерсон — полугласно одговори збуњена девојчица иако су се Григове очи смејале.

— Штета! — рече Григ. — Немам шта да ти поклоним. Немам у џепу ни лутку, ни траку, ни сомотског зеча.

— Ја имам стару лутку, — рече девојчица. — Некада је затварала очи. Ево овако!

Девојчица је затворила очи, а када их је отворила, Григ је приметио да има зеленкасте зенице, — у њима је блистао сјај лишћа.

— Сада она спава отворених очију — тужно је додала Дагна. — Стари људи имају рђав сан. Дедина се по целу ноћ буди и јечи.

— Чуј, Дагна, — рече Григ, — сетно сам се. Поклониху ти ипак нешто. Али не одмах, тек кроз десет година.

Дагна запљеска ручицама, али се побуни:

— Ох, како дуго!

— Знаш, мени је потребно да направим...

— Шта то?

— Сазнаћеш касније.

— Зар вам је потребан цео живот — озбиљно упита Дагна — да направите неколико играчака?

Григ се збуни.

Не, није баш тако — неуверљиво одговори. — Направићу можда за неколико дана, али такве ствари се не поклањају деци.

— Ја нећу разбити — молећиво рече Дагна и повуче Грига за рукав. — И нећу сломити. Видећете! Дедина има играчку стаклени чамац.

ПРА-ПРА-ПРА-ПРА ПРА-ПРА НЕЂАКА

Један женски потомак славног Микеланђела упутила је папи Ђованију XIII писмо да би доказала своје право на Сикстинску капелу. Седмдесет деветогодишња Елина Кастелучи не захтева да се Сикстинска капела призна као ње на својина, већ само да јој се врати 300 лира које је морала да плати за улазницу да би ушла у ватикански музеј.

— Зашто бих ја морала да купим улазницу да бих видела оно што је насликао један члан наше фамилије — протествује она у свом писму.

Седокоса старица која живи у градињу Пасо деи Пекорани у близини Фиренце још није добила одговор на своје писмо. Она своје сродство са Микеланђелом доказује набрајањем свих својих предака уназад за 398 година и има, на огромном комаду пергамента, нацртано цело породично стабло.

— Овај стари пергамент је доказ да сам ја пра-пра-пра-пра-пра неђака Микеланђела — гордо тврди Елина Кастелучи.

Једну од својих најлепших симфонија Едвард Григ је компоновао као поклон малој Дагни ћерки једног шумара. Дагна је први пут чула симфонију над је имала 18 година

Бришем прашину са њега и нисам га разбила.

„Потпуно ме је збуњила ова Дагна“, помисли Григ у себи.

— Ти си још мала и не разумеш много. Буди стрпљива. Дај ту корпу, испратићу те и причаћемо о нечем дуго.

Дагна уздахну и пружи корпу Григу. Била је заиста тешка.

Када су стигли до шумареве куће Григ рече:

— А сада, збогом, Дагна Педерсон. У Норвешкој има много девојчица са именом као што је твоје.

Григ је помилова по коси и оде према мору.

„Компоноваћу нешто“ — одлучи Григ. — „Написаћу посету: Дагни Педерсон, шумаревој ћерци, када напуни осамнаест година.“

У Бергену се ништа није изменило. Све што је могло да пригуши звук — филмови, портрети, намештај — Григ је одавно уклонио из куће.

Пријатељи су говорили да кућа композитора подсећа на пребивалиште дрвосече. Једини украс — био је клавира. Ако би човек имао развијену машту, могао би чути између тих белих зидова чаробне звуке: брујање северног океана, ветром узбуркане таласе који се снажно уздижу, ковитлају кроз ветар и маглу, песму девојчице која успављује лутку од крпе...

Клавир је певао о свему — о заносу, о љубави. Беле и црне дирке клизиле су под снажним прстима Грига, туговале, смејале се, грмеле од гнева као бура, и наједном се утишавале.

Григ је компоновао за Дагну Педерсон неколико месеци.

Григ је компоновао о девојачкој лепоти и срећи. Компоновао је и видео како му трчи у сусрет задихана од радости девојчица зелених блиставих очију. Обавија му руке око врата и приљубљује свој врели образ уз његово необријано лице. Хвала! — каже она те схватајући на чему му захваљује.

„Ти си као сунце — рече јој Григ. — Као нежан лахор у рано јутро. На срцу ти се расцветало бео цвет и надахнуо твоје биће мирисом пролећа. Упознао сам живот. Ма шта ти причали о њему, веруј увек да је он диван и чаробан. Ја сам стар, али

је умиривала Дагну и говорила јој да не треба слепо веровати у све што се одиграва на сцени. Али ујак Нилс је тврдио супротно — да баш треба веровати јер иначе не би било потребно позориште. И Дагна је веровала.

Тетка Магда је наговорила Дагну — да ради промене оде на концерт.

Био је топли јун, настале су беле ноћи. Концерти су извођени у парку под ведрим небом.

Дагна је отишла на концерт са Магдом и Нилсом.

— Погледај, Магда, — рече Нилс полугласно, — како је Дагна лепа, као да иде на први састанак.

Концерт је почео после заласка сунца. Иако је било вече, ни диригент, ни свирачи у оркестру нису запалили лампиче на својим пултовима. Вече је било тако светло, да фењери који су висели на гранама липа упаљени су очевидно само због свечанијег изгледа.

Дагна је први пут слушала симфонијски концерт. Чудно је на њу утицала та музика. Преливи тонова изазивали су мноштво слика, сличних својима.

Наједном је задрхтала. Учинило јој се да је чула своје име.

Човек у фраку је рекао: — Сада ће бити изведена позната симфонија Едварда Грига, посвећена Дагни Педерсон, шумаревој ћерци, која је напунила осамнаест година.

Дагна Педерсон је дубоко уздахнула. Желела је да тим уздахом задржи сузе које су је стезале у грлу, али није издржала. Покрила је лице рукама а сузе су потекле низ образе.

У почетку није ништа разабирала. Затим јој се учини да чује пастирски рог. Мелодија је звучала као ветар разлегала се до крошња дрвећа, кидала лишће, њихала траву, миловала лице као прохладни поветарац.

Да, то је била њена шума, њена отаџбина. Њене плани-

не, песме фрула, шум њеног мора!

Тоновима су одзвањали као шумски звончићи, прелазили у цвркулт птица, то је био плач детета, песма о девојци под чијим прозором стоји у свитање вољени.

Значи, то је био он! Тај седи човек који јој је помогао да носи корпу са јеловим шишаркама био је Едвард Григ, чаробњак и велики музичар!

То је тај поклон који јој је обећао кроз десет година!

Дагна је плакала. Музика је испунила пространство између земље и облака надне-сеним над градом.

Музика више није певала, она је позивала. Звала је у ону земљу где нема туге у љубави, где нико не нарушава туђу срећу, где сунце блиста као круна на глави виле у бајци.

„Он је умро. Зашто?“ — мислила је Дагна. Само када би могла да га види! Када би се појавио овде! Уздрхтала срца полетела би му у сусрет, загрлила га, приљубила свој влажан од суза образ уз његов и изустила само једну реч: „Хвала!“

„Зашто?“ — упитао би он. „Не знам — одговорила би. — Зато што ме нисте заборавили, за вашу великодушност. Зато, што сте открили лепоту у којој треба да живи човек.“

Дагна је корачала пустим улицама. Није приметила да је Нилс прати, љубао се приходу и неразговорно мрмљао, како се дешавају чудне ствари у њиховом животу.

Стигла је до мора. Оно је било савршено мирно, спавало је дубоким сном.

Зајецала је од несхватљивог осећања лепоте, које ју је прожело.

— Чуј, животе, — тихо је рекла Дагна, — ја те волим. И она се засмејала посматрајући широко отворених очију светла удањених мрмова на хоризонту.

Угледавши Дагну насмејану Нилс је кренуо кући. Био је миран. Знао је да њен живот неће протечи бесмислено.

ЛЕПЕЗАСТО СТЕПЕНИШТЕ

Степенице, као овај низ тежак 2,5 тоне, већ сложене и учвршћене челиком и бетоном кроз шупљу осовину, уграђују се у нове експерименталне монтажне зграде у Чехословачкој. Овакав начин изградње се због економичности масовно користи.

Изложба афиша.

„Младост афиша“ је највише изложбе која је недавно отворена у Берлину. Изложено је око 200 докумената који потичу од 1887. до 1917. године из Европе и Америке. Приказане су и афише које су цртали уметници као што су: Тулуз-Лотрек, Штајнлен, Шере, Ханс Руди, Јулиус Клигер, поред других из Аустрије, Италије, Енглеске, Холандије, Белгије и из царске Русије.

ДРАГОЦЕНА СТАТУА

Статуу од бронзе, високу 2,10 м, француског скулптора Емила Бурдела, откупио је град Келн за 20.500.000 динара. Статуа представља грчку песникињу Сафо и биће постављена испред новог позоришта.

МАЛО СМЕХА

— У ПОСЛЕДЊЕ ВЕЧЕРЕ ЗАБОРАВЉА ГДЕ ЈЕ ЗАКОПАО КОСТ.

— ТАКО СУ СЛАТКО СПАВАЛИ ДА МИ ЈЕ ВИЛО ЖАО ДА ИХ ПРОБУДИМ.

БЕЗ РЕЧИ

— ИМАТЕ ЛИ КОМАДИЋ КАНАПА?

КАО И КОД ЛЈУДИ...

»ОПАСНО« ЗАНИМАЊЕ

Ниједан од 200 становника места Фрауендорф у близини Беча не жели да се прими положаја председника општине. За последњих десет месеци у Фрауендорфу су умрла четири председника општине. Иако су сва четворица завршила живот природном смрћу на њихово упуштено место не жели нико сад да дође. За положај о који су се све до недавно људи грабили данас нема ни једног јединог кандидата.

ФАБРИКА ФИЛМОВА

У Совјетском Савезу, у граду Рјазану, гради се јединствена фабрика која ће „производити“ филмове, односно копије филмова. Када буде готова, фабрика ће моћи да производи годишње 260 милиона метара филмских копија.

Уређаји у фабрици ће бити тако постављени да ће се копије правити у хоризонталном а не у вертикалном положају као досад. На тај начин, умногоме ће се олакшати умотавање у транспорт „готових производа“.

Активни угаљ освежава ваздух

Ваздух у овом апарату за пречишћавање пролази кроз активни угаљ који уклања из

њего дим и друге непријатне мирисе. Апарат тежак само 2,5 кг троши мање струје него сјалица од 20 вати и његов филтер који се може замењивати, траје годину дана.

У СКОРО

морска вода за пиће

Проблем пијаће воде у целом свету постаје све већи. У Америци, на пример, свакодневно се троши више од 1.200 милијарди литара пијаће воде. Ова цифра иако изгледа огромна права је ситница према процени америчких потреба у 1975. години: 36.000 милијарди литара дневно. Због тога амерички научници убрзано раде на усавршавању начина за добијање слатке воде из мора и океана. Главна тешкоћа је: велика цена. Последње решење ће можда утицати да се она смањи на тај начин што би минерални остаци били претварани у хемијско ђубриво.

Небеска тела на пластичном балону

На минијатурном планетаријуму који се надува као децибалон студенти лакше уче — без муке утврђују међусобни однос учртаних небеских

тела. Кроз провидни балон се гледају обасјане одређене звезде, Месец и планете које могу тачно да се по положају поклопе са стварним небеским телима. На тај начин се прати њихово кретање и однос према Земљи у току целе године.

»Крчмек« у џунгли у којима се слонови опијају једном годишње. Кенгури се редовно пудери- шу. Хигијена и ко- зметика у природи

И животиње као и људи имају своје слабости, чак и сличне њиховим: оне се шминкају и употребљавају пудер као да се угледају на жене, баве се спортом да одрже витку линију. Слона на пример тачно зна где ће да нађе скривене крчме и када и где има „бесплатног пива“. Чавке и врानе сакупљају пикавце од цигарета да их на свој начин употребе.

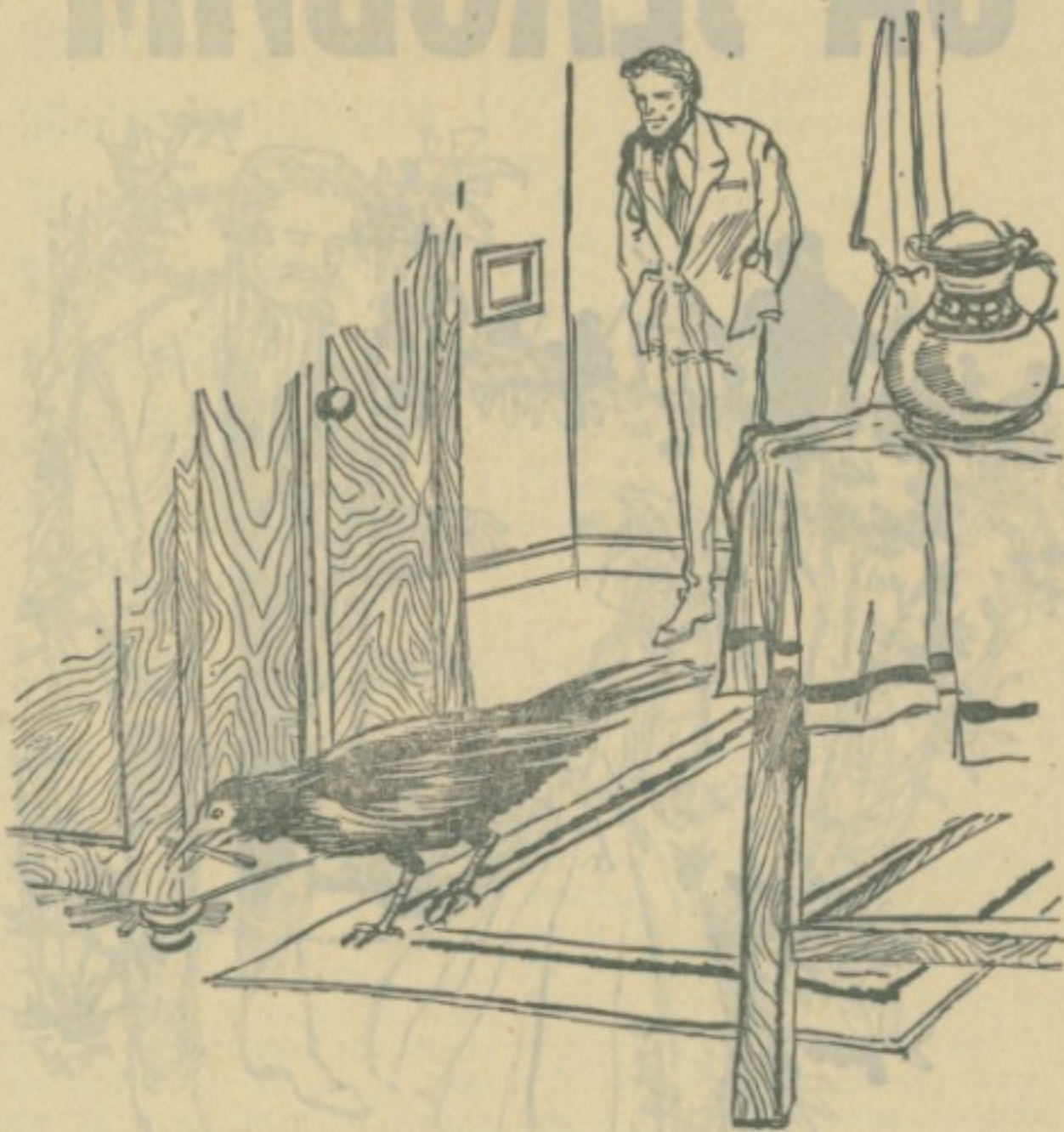
Као све припитомљене чавке и Жако је имала необичну особину: сакупљала је употребљене шибице. Сатима их је носила у кљууну, сакривала их у кући испод ормана или у врту под неким грмом. Овој необичној страсти не треба придавати важности јер је то већ познато код припитомљених сврака. Креје су сакривале сваку орахову љуску у леје са поврћем или цвећем.

Животиње у многим стварима личе на људе и онај ко тврди да оне знају да одрже меру и да никад не пију више него само да угасе жеђ — vara се.

Једном годишње када у афричким шумама плод једног дрвета сазрева и пада на земљу слонови се у правом смислу речи опијају. У плоду на стаје вреће и месо се одваја од језгра. Слонови врло

добро знају где се налазе ове тајне „крчме“ и када је време „точења“ у чопорима долазе ту и једу, једу преко мере, превреде плодове који их опијају. Не постоји доброћуднији четворножацу Африци од пијаног слона коме све изгледа ружичасто кад онако „накресан“ легне на страну да се испави!

Ловци на ноћне лептирове у тропима искористају њихову страст за опojним средствима јер их је иначе тешко уловити. Помешају воду са једом и слатким пивом а томе додаду јабучни етар. Овом смесом намажу стабла

дрвећа и намаме ноћне лептирове који се толико напију да постају неспособни да полете. Места где се налазе пијани лептирови ловци осветљавају лампама и без по муке их покупе.

Не треба говорити само о лошим навикама које су својствене и људима и животињама. Има много и добрих које се појављују у животињском царству. То је на пример козметика и хигијена које животиње негују са пуно смисла! Нежни ружичасти пудер и огромни кенгур изгледају нешто неспојиво — а ипак упркос прашине и кише његова „кутија за пудер“, у ствари скривена жлезда у крзну, производи нежан црвени прах којим се он удешава.

Не постоји боља четка за праšину од рапавог влажног језика мачака. Наша домаћа маца пружа нам најбољи пример чистоће и неге тела.

И многе друге fine инструменте за козметику дала је природа својим створењима:

канце и куке на кљуновима корморана и пеликана којима се лакше украшава, ширка четкаста пераја морских паса помоћу којих цеде воду из коже.

А како изгледа на спорском подручју? Могу ли се ту животиње мерити с људима или обрнуто? Неколико примера даће нам одговор на то питање. Најбржи сисар на свету, гепард, прелази 112 километара на сат! За пут који гепард пређе за један минут пужу би требало 16 дана.

Лав жури 80 километара на сат када лови плен а слон и носорог преваљују за то време 40 километара.

Међу скакачима у висину и у даљину прво место заузима кенгур 7,5 до 9 метара у даљину, 2,7 до 3 метра у висину. То су рекорди и за животиње. Али ипак највећи мајстор за скок само у висину је једна око 50 сантиметара висока афричка антилопа која скаче читавих 8 метара!

НАПОЛЕОНИ ДВОБОЈИ

У музеју у Оксону се и данас чува један флорет којим се Наполеон борио са неким грађанином из Дола кога је увредио и који га је изазвао на двобој.

Наполеон је тада био лакше повређен. Другом приликом Наполеон је позвао на двобој неког свог колегу из трупе, официра Бисија, који му је досађивао даноноћним дувањем у трубу. Сви њихови заједнички пријатељи добро су знали да је Биси изврстан мачевалац и веровали да се „мали каплар“ неће добро провести. Због тога су се умешали најбољи Бонапартини

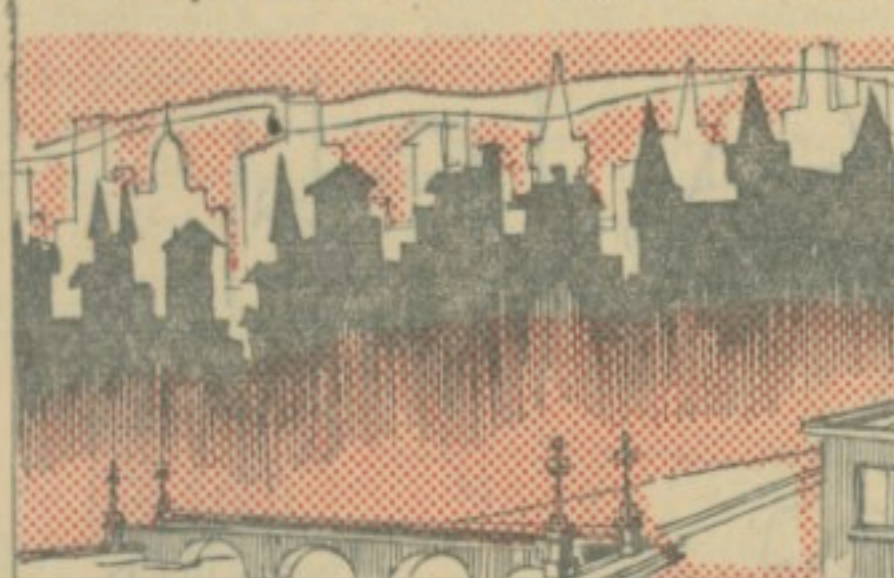
другови, наговорили Бисија да у одређене сате не дува у трубу и тако спаси Наполеонов углед.

Анегдота о Наполеону и Бисију има и свој крај. У току познате војне на северу Француске 1824. године Наполеон је у селу Корбени позвао председника општине да му да неке податке. Био је необично изненађен: пред њим се појавио Биси. Када га је упитао шта ради у том малом селу Биси му је мирно одговорио:

— Сире, учим да дувам у рог.

РАТ СВЕТОВА

РАЗГОВОР С ВОЗНИКОМ ВЕОМА МЕ ЈЕ ПОТРЕСАО, ПОШТО ОН НИЈЕ ЖЕЛЕО ДА СЕ ЛИЧЕ СЛАТКЕ ДА САМ СЕ ЛУЧИО ДА КРЕНЕМ ЗА ЛОНДОН. НАДАО САМ СЕ ДА БУ ТАМО ДОЗНАТИ ШТО О СВОЈОЈ ЖЕНИ.

УЛА, УЛА, УЛА — ЗАВИЈАО ЈЕ ОБАД ПРИРОДНИ ГЛАС.

ШТО САМ СЕ ПРОБУДИО, ПОЈЕО САМ НЕКО — ЛИКО БУРАВИХ БИСКВИТА КОЈЕ САМ ТУ НАШАО И НАСТАВИО ДА ЛУТАМ.

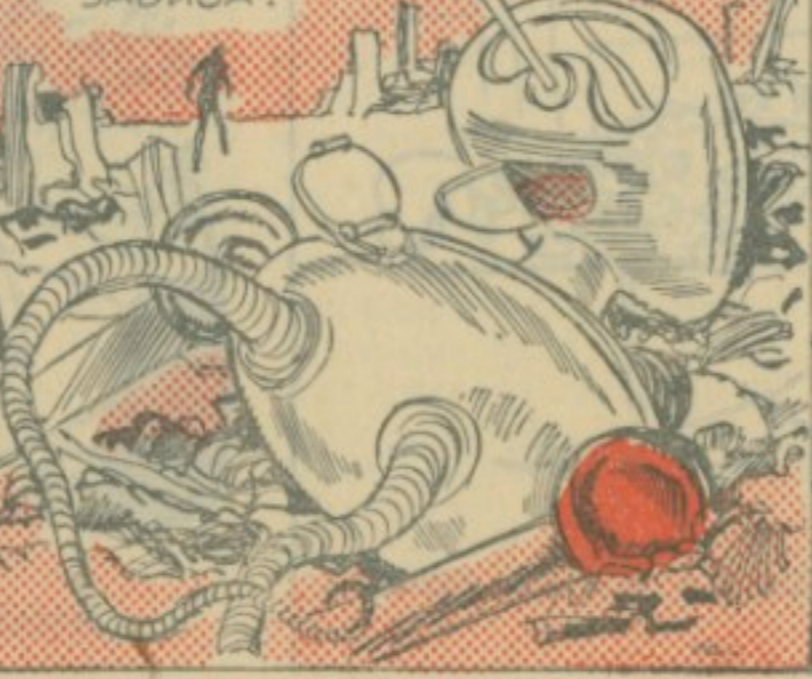
КРЕНУО САМ НИЗ БРАО, ЛУТЕМ ШТО ВОДИ ЗА ЛОНДОН. СВУДА ОКО МЕНЕ ЦАРОВАЛА ЈЕ ЗАСТРАШЉУЈУЋА ТИШИНА.

ШЛУТИО САМ СЕ ПРЕМА СЕВЕРУ НАДАЈУЋИ СЕ ДА БУ ОТКРИТИ ОТКУД ДОЛАЗИ ТАЈ ЗВУК.

НАВЕДНОМ ЈЕ ЗАВИЈАЊЕ ПРЕСТАЛО. ДАЛЕКО ПРЕД СЕБОМ УГЛЕДАО САМ МЕТАЛНУ КАПУДОУ У МАРСОВСКОЈ ЦИНА ИЗ КОЈА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО МАЛО — ЧАС ИЗВИЈАО ТАД ГЛАС ШТО ЗАВИЈА.

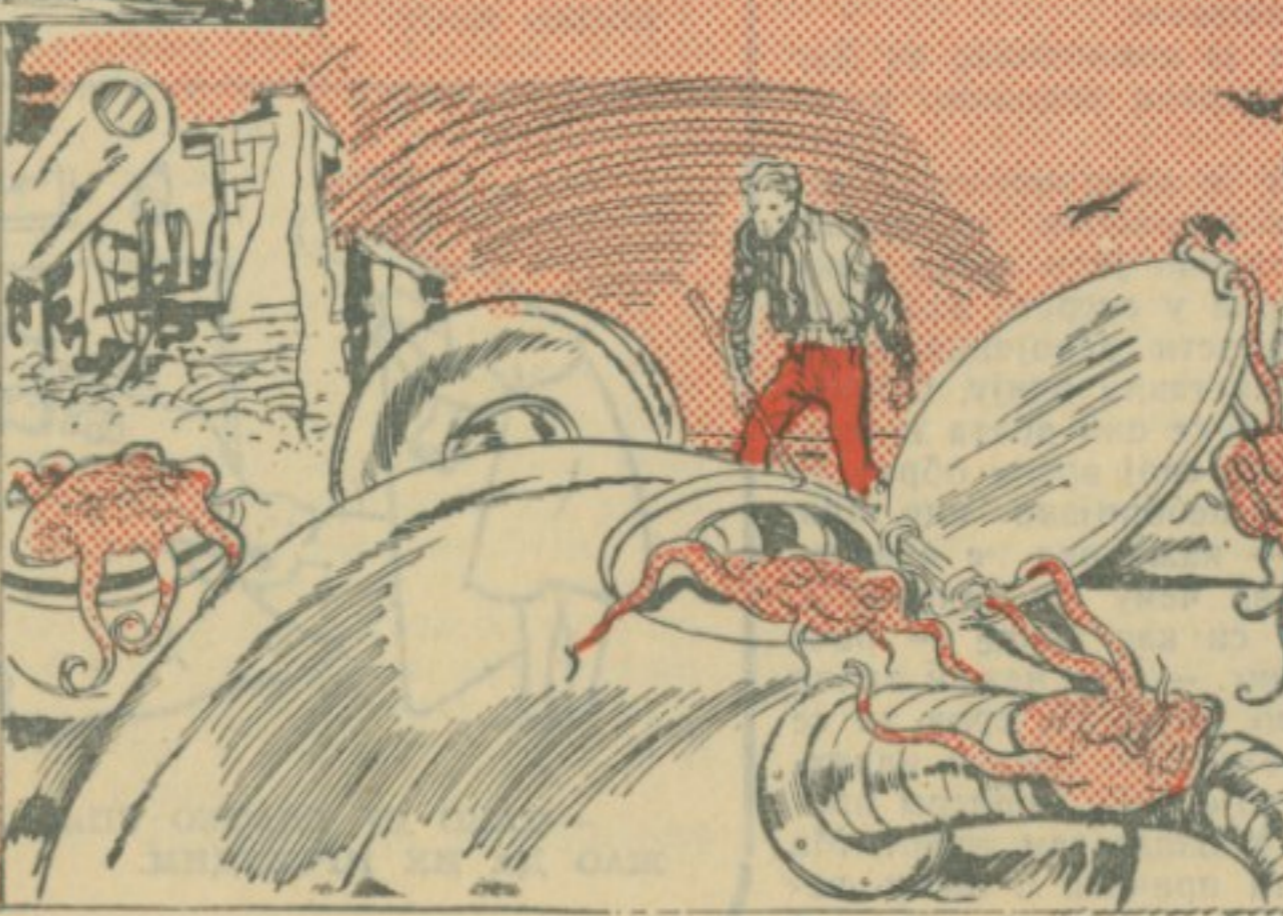

БИО САМ ВЕОМ У ГРАДУ КАД ЗАМУХ НЕКО ПРИГУШЕНО ЗАВИЈАЊЕ.

КАД САМ ОСЕТИО ДА САМ НА ИВИЦИ СНАГЕ, УШАО САМ У ПРВУ ЗГРАДУ И СМЕСТА ЗАБЛАО.

НЕ МИСЛЕМ НИШТА, ПОТМОЧАО САМ ПРЕМА ЧУДОВИШТУ. НАИШАО САМ НА ПРИЗОР КОЈИ НИКАД НЕ БУ ЗАБОРАВИТИ.

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГО

ЖАН ВАЛЖАН ЈЕ ДУГО ПЛАКАО... КОЛИКО ЧАСОВА? ТО СЕ НИКАД НИЈЕ ДОЗНАЛО. ЗНА СЕ САМО ДА ЈЕ ТЕ ИСТЕ НОЌИ КОЧИЈАШ КОЈИ ЈЕ ДОВОЗИО ПОШТУ ИЗ ГРЕНОВЛА И СТИЗАО У ДИЊ ОКО ТРИ ЧАСА ИЗЈУТРА, ВИДЕО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА КАКО У МОЛИТВИ КЛЕЧИ ПРЕД БИСКУПОВИМ ВРАТИМА

ЈЕДНЕ ДЕЦЕМБАРСКЕ ВЕЧЕРИ, НЕКИ ЧОВЕК С ТОРБОМ НА ЛЕЂИМА И ШТАПОМ У РУЦИ, ДОШАО ЈЕ У МАЛИ ГРАД МОНТРЕЈ НА МОРУ.

ШТА ЛИ ЗНАЧИ ОНА СВЕЛОСТ?

ПРЕЗИРУЈУ ОПАСНОСТ, ЖАН ВАЛЖАН ЈЕ УЛЕТЕО У ВАТРУ

У ОПШТИНСКОЈ КУЉИ ИЗБИО ЈЕ ПОЖАР! УНУТРА ИМА ДЕЦЕ!

У ПОМОК!

НЕ БОЈТЕ СЕ! ЈА КУ ВАС СПАСТИ!

ВИ СТЕ СПАСЛИ МОЈЕ ДВОЈЕ ДЕЦЕ... ШТА МОГУ ДА УЧИНИМ ЗА ВАС?

ЗОВИТЕ МЕ ЧИКА МАДЛЕН ЈА САМ РАДНИК ТРАЖИМ ПОСАО.

БУРНО ПУТОВАЊЕ ЈЕДНЕ ЛАЂЕ

У октобру 1864. године група људи је журно корачала ливерпулским улицама завијеним у маглу, ка пароброду „Лаурел“ који је чекао у луци. Трудили су се да изгледају као путници и правили се да се не познају. У ствари, сви су били официри и војници ратне морнарице Конфедерације.

Под вођством капетана Џемса И. Ведела они су се сакупили и кренули у једну од најфантастичнијих авантура за време америчког грађанског рата.

У Веделовом испу налазиле су се инструкције Џемса Л. Булоча, главног тајног писменика Конфедерације у иностранству.

„Лаурел“ је испловио а ни капетан, иако је знао да је брод продат, није знао циљ пловидбе све док на отвореном мору није отворио коверту са запечатеним наређењем о циљу путовања.

Прво је требало да отплови

Необична историја једног брода и његовог храброг капетана из времена великог америчког грађанског рата

ве за Мадеру где је имао да им се придружи брод „Краљ мора“ који је Булоч такође тајно био купио.

У Мадери је Ведел исплатио власнику „Краља мора“ 45.000 фунти стерлинга и прекрстио брод у „Шенандо“.

На „Шенандоу“ је било толико мало посаде да је једва дигла сидро. Брод је изгледао очајно. Оружје, муниција и опскрба, пребачени на

брзину са „Лаурела“, лежали су разбацани по палуби. Нико није знао тачно где се шта налази а топови су били толико рђаво причвршћени да су сваког часа могли да се отргну из својих лежишта.

Десет дана пошто су кренули са Мадере наишли су на први непријатељски брод. Била је то „Алина“. Брод се предао после првог топовског хица. Пошто су заробили посаду, „Алина“ је потопљена.

У току следећих десет дана „Шенандо“ је пресрео још два брода Северних Држава.

Пловећи под својом заставом јужњаци су успели за врло кратко време да потопе још четири непријатељска брода.

Последњи удар крстац је извршио 28. јуна када је ушао у групу китоловаца који су били толико збуњени да се нису ни бранили. Први официр једног од њих, „Виљема Томсона“, покушао је да у име свих објасни капетану

Веделу и његовој посади да је рат завршен.

На ово су поносни јужњаци прво упитали:

— Да ли је Грант (командант северних армија) капитулирао?

— Не, армија југа је положила оружје.

Али посада „Шенандо“ у то није поверовала.

Капетан Ведел је ковао нове ратне планове. Њему је било познато да улаз у Сан Франциско брани једна околњача чији је командант био лењ и неспособан човек. Веделова намера је била да зароби околњачу и помоћу ње заузме Сан Франциско.

На путу је Ведел 2. августа срео један британски брод и замолио да му пренеде последње ратне весте.

— О каквом рату ви говорите? — упитали су га.

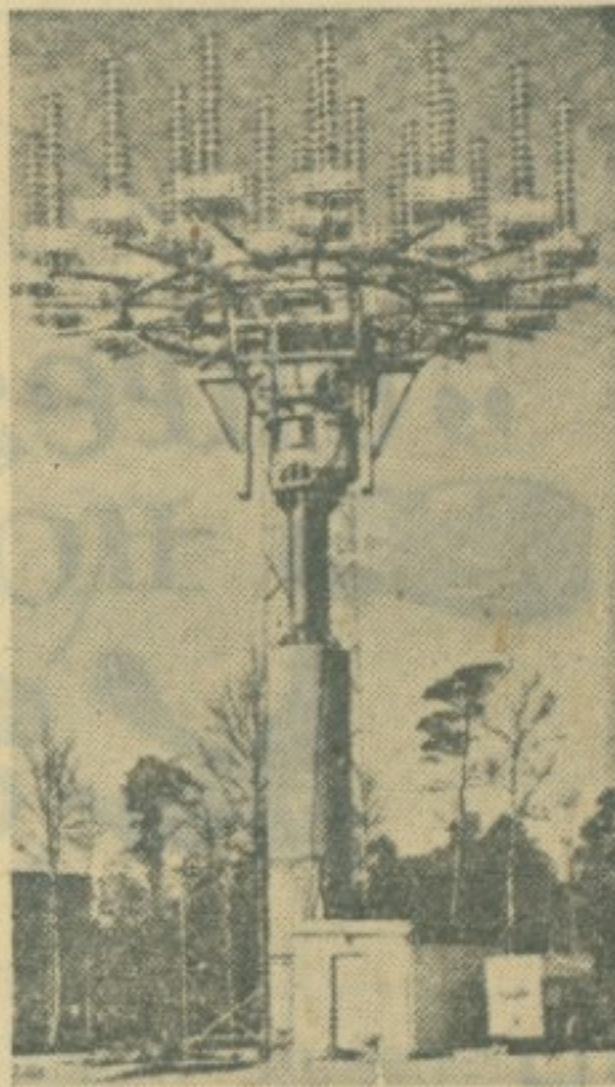
Било је немогуће и даље затварати очи пред истином: југ је изгубио рат а „Шенандо“ је био брод без отаџбине.

Узалудни су били одважни напади у Беринговом мору јер је његова посада могла бити осуђена као гусарска ако их неко ухвати.

После овога наступила је

МАЂА И ЈЕВТИНИЈА

Антиена, направљена у Волос Ајленд станици у Вирџинији, прима податке које шаљу ракете послане на велике висине. Ова антена је мања и јевтинија од досад употребљаваних тањирастих параболних антена али јој је примљено ограничено на одређену фреквенцију. Због лакоће постављања биће корисна нарочито на високим планинама и у станицама на Северном полу.

АКТУЕЛНО КРОЗ 400 ГДИНА

Историчарима, новинарима и правницима „библиотека“ у Дортмунду пружа ризницу необичне врсте. У вестфалско-доњорајнском новинском институту налази се брег од преко 25 милиона новинских страна које су сакупљали вредни библиотекари од 1907. до данас.

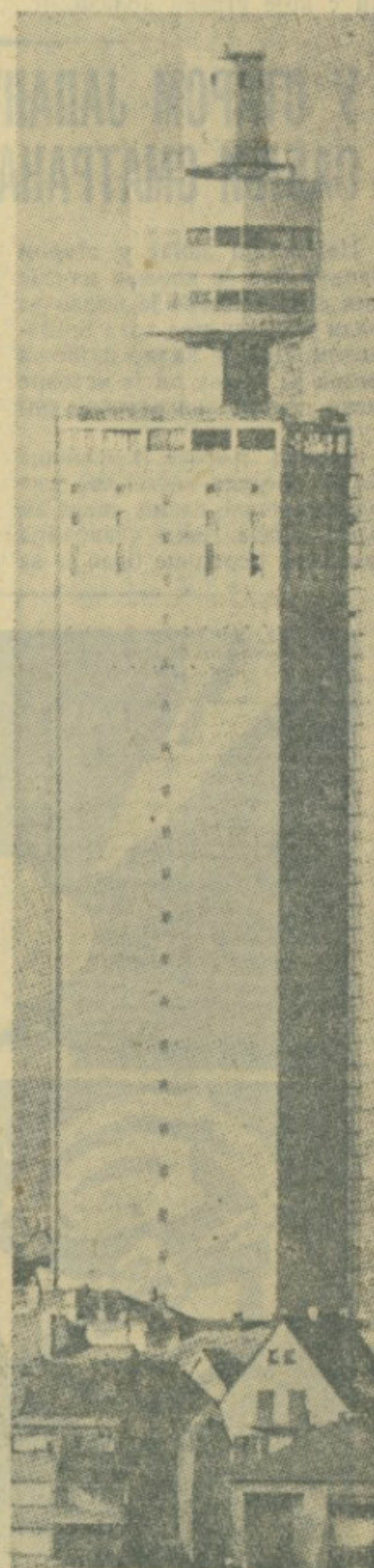
Ако неко хоће да сазна како су претече данашње штампе забележиле 95 Лутерових теза, вероватно ће наћи извештај о томе у најстаријим „новинама“ из 1517. године. Око 3.000 посетилаца годишње премеће по овим документима из давних времена. Институт — највећи ове врсте у Немачкој — може да се похвали да је многим славним књижевницима пружио материјале за њихова дела.

Студенти сатима седе у читаоници института и многи су докторирали благодарећи подацима које су тамо нашли.

Али и други поводи терају људе да преврћу по старим новинама. Жртве нацизма долазе из свих крајева Немачке па и из иностранства да ту траже документе. Један емигрант из Њујорка који је раније живео у Дортмунду данима је прелиставао старе новине док једног дана није затражио одобрење од управе да направи фотокопију једног чланка. Наштао је оно што је тражио: извештај у једном дневном листу из Дортмунда о одузимању једне јеврејске радње и протеривању њених власника. Тај чланак за њега представља важан прилог уз захтев да му се врати његова имовина.

У архивама новинског института има укупно 14.500 свезака новина и 10.500 свезака часописа. Да се драгоцене новине заштите од пропајања, новине се снимају

на филм, засада само нове а доцније ће се филмовати и старе новине. У малим сандуцима који не теже више од сто грама лежи 750 микро филмова новинских страна. Филмовањем се уштеди 80% простора за смештај новина. Оне новине које се чувају у оригиналу смештене су у магацинима од 600 квадратних метара у којима постоје и клима-уређаји.

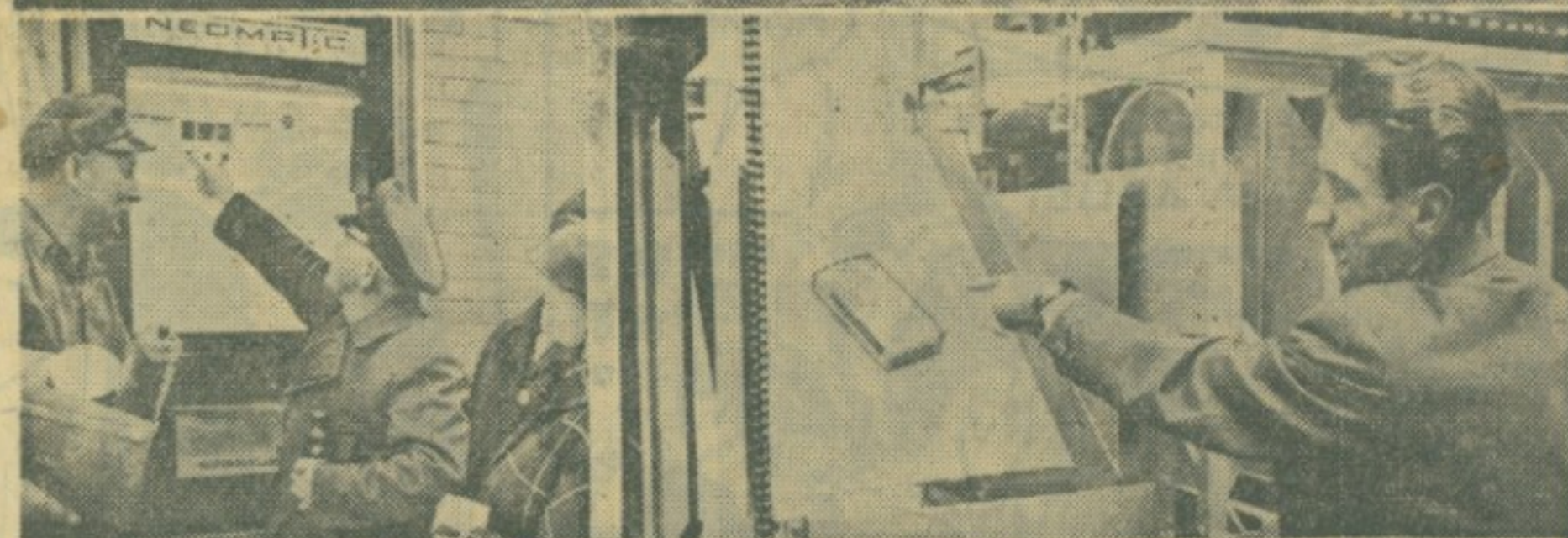
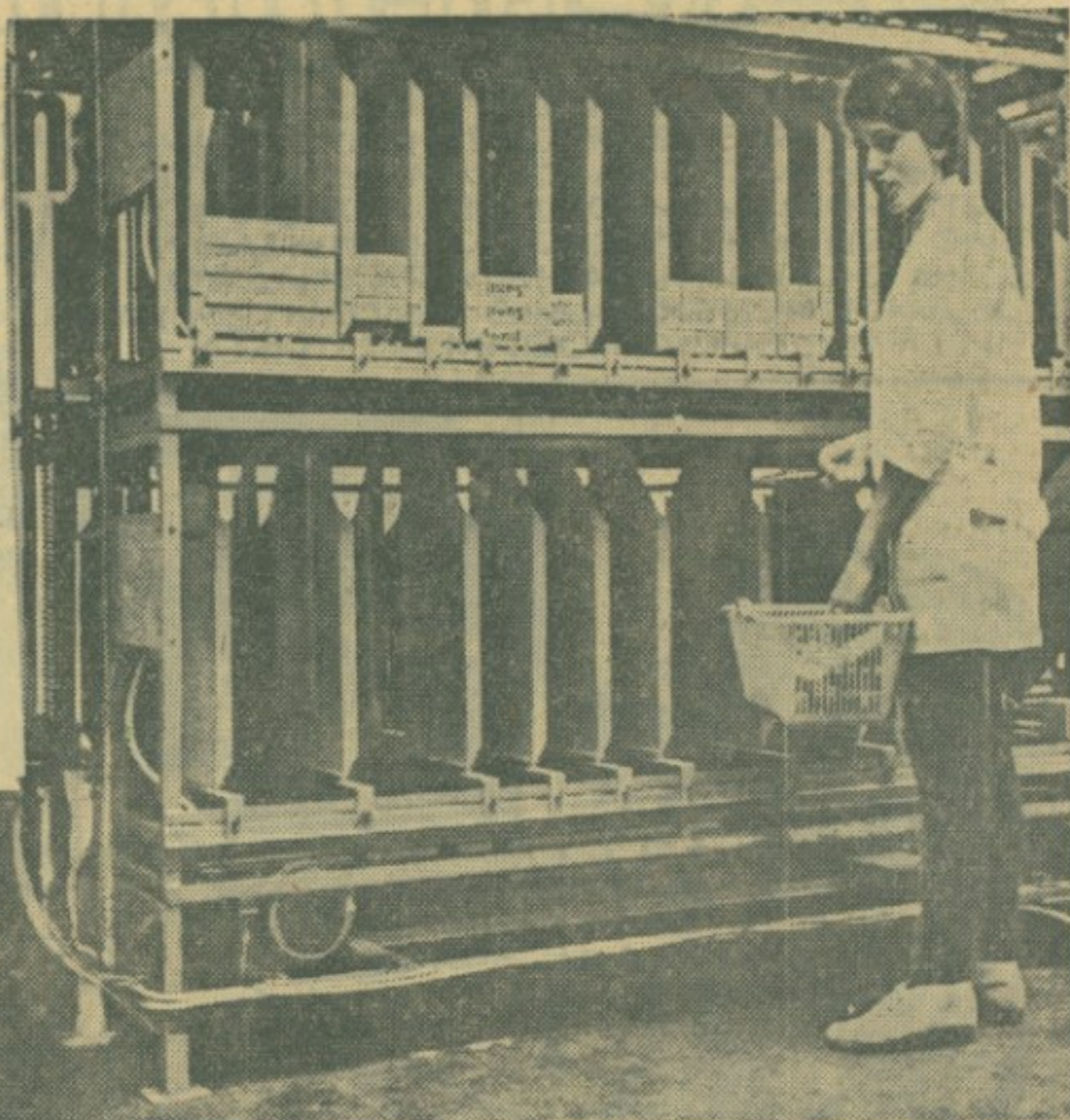

Ресторан се окреће

На врху великог силоса у Франкфурту постављен је ресторан са 160 места. Гости се пењу до ресторана лифтом који је уграђен кроз среднште силоса. Ресторан се окреће око своје осовине и за један час направи пун круг. Гости тако могу да гледају читаву околину седећи.

НАЈМАЊА РОБНА КУЋА НА СВЕТУ

Аматер проналазач Хуго Папе конструисао круну свих аутомата који продаје 999 врста робе прима крупан и ситан новац и враћа кусур

„Излог“ ове робне куће-аутомата у Шраду у Западној Немачкој, има само један квадратни метар, а ипак може да испоручи 999 врста робе. Треба притиснути неколико дугмета, убацити новац и добићете флаше, кобасице, кесе, пакетиће, расхлађене или замрзнуте према врсти робе. Робот гута све паре — од пет пфенига до пет марака и враћа кусур. На тавану, у подруму или на било коме спрату куће може да се смести остава која попуњава аутомат. Изграђена је на принципу кутије са коцкама и може да буде подељена за сваку величину и облик робе. Потребан је само један човек да попуњава магацине.

Седам година је проналазач Хуго Папе усавршавао овај перфектни аутомат на чијој конструкцији фабрике аутомата раде безуспешно већ тридесет година. Најтежи проблем представљао је уређај за размену новца.

Сву робу до цене од 12.000 динара продаје овај аутомат. У Западној Немачкој се сада тежи потпуно аутоматизованом принципу продаје. Аутомати ће бити постављени свуда и радиће и изван одређеног радног времена.

Научници тврде да се у гласу птице — зебе на пример — могу различити звуци који имају најразличитија значења. У лету зебин глас звучи друкчије но кад јој прети опасност. Глас „увређене“ птице има свој нарочит, одређен призив. Опасност обично наговештава три врсте звука.

Ласте одређеним звуком упозоравају да је на виду куца јастреб, а сасвим другим јављају да се у близини налази мачка.

Занимљиво је да између физичке структуре птичјег крика и његовог значења постоји тесна веза. На ово је први обратио пажњу енглески орнитолог Марлер. Он је открио да је птичји крик који значи опомену због појаве какве птице-грабљивце потпуно специфичан — продужен, без оштрих промена у висини звука. Кад се такав крик чује, тешко је одредити с које стране долази.

Међутим, за глас птице којим дозива своје младунце карактеристичне су баш те оштре промене у учестаности звука. То помаже птицима да пронађу са кога их места мајка зове. Занимљиво је да је иста таква структура крика којим птице упозоравају једне друге да се појавила сова. Због чега?

Проучавања орнитолога показала су да је намена тог крика да предупреди птице не да се сакрију или побегну, већ да се-приближе сови и да је опколе.

Полуслепа сова „опипава“ простор око себе нарочитим локатором испуштајући, слично слепим мишевима, ултразвучне „лишкове“. Уколико се више птица нађе у совиној близини утолико је њој теже да одабере своју жртву: на њеном „радиолокационом екрану“ појављује се истовремено више одјека који је потпуно збуње.

У СТАРОМ ЈАПАНУ ПРОИЗВОДЊА САБЉИ СМАТРАНА ЈЕ ЗА СВЕТИЊУ

Најсветији занат у старом Јапану био је ковање мачева или сабљи. Ковач је морао да ради у оделу пре тога посвећеном. Док је кално најбољи челик за сабљу он је истовремено подвргавао верском ритуалу.

Испред његове ковачнице би се обесило посвећено уже од пиринчане сламе, свети амблем Јапана. Чак и члановима ковачеве породице било је за

брањено да уђу у радионицу и разговарају с њим. Па и јела којима се хранио морала су да се кувају на светој ватри...

Данас нам овакав начин прављења сабљи изгледа чудан чак и смешан, али Јапанцима који су њима вршили харакири тај церемонијал је био гаранција да ће после смрти отићи у рај код својих предака.

ЖИВА МЕТА

Мексикански артиста Рамон Прието за 30 секунди забоду туче оштрих ножева у дрвени колут који се окреће а на коме је причвршћена као „жива мета“ његова жена. После неизвесности и страха, кад колут стане, госпођа Прието излази из свог оквира од ножева и напушта позорницу док гледаоци одахну.

Да би на слици ухватио оно што човек-мета доживљава док стоји „закован“ на точку, фоторепортер Артур Сиднеј стао је уместо госпође Прието а на своје груди причврстио камеру са блицем. Тако је фотографисао „јунака ножева“ и нож како лети звижећи кроз ваздух.

КУЛА — ВЕЛИКАН

Три хиљаде кубних метара воде моћи ће да се смести у водоторњу који се гради у немачком граду Котбусу. Када буде готов, обезбедиће не само довољно воде за стамовништво него и за индустрију, која се у овом граду све више развија. Питка вода из новог водоторња потези ће већ идуће године.

Дивља маскоша

Први батаљон лаке пешадије у Родезији имао је и своју прву бригу: да потражи маското. После дужег бирања одређен је гепард. На дефилеу се он налазио у ципу испред батаљона јер га наравно ништа није могло натерати да иде сам.

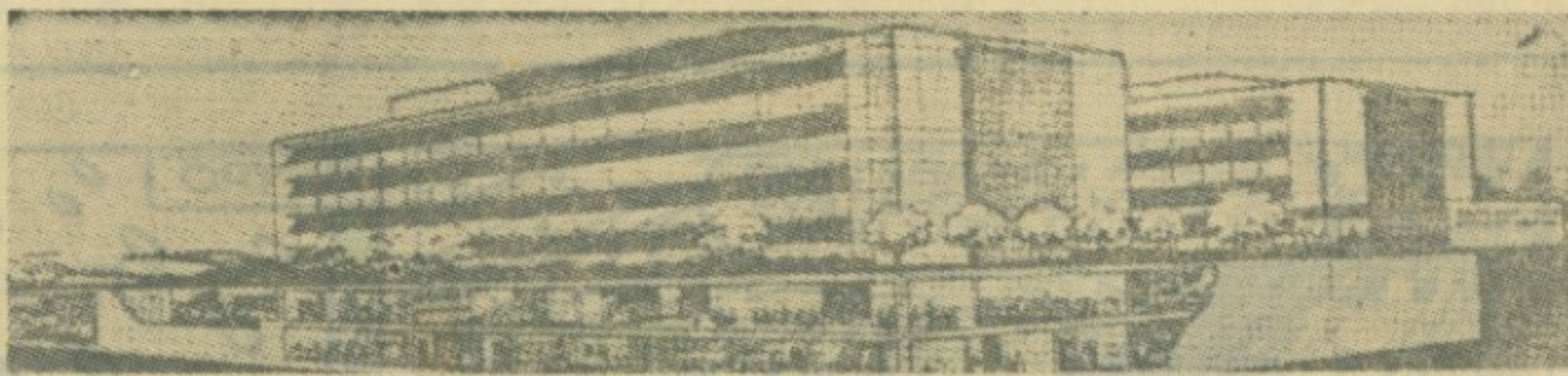
ИГРА ПРИРОДЕ

У Улцињу, покрај новог пута за велику шуму маслина која се пружа према Бару, остало је да се бори са ветровима и временом, као пролет коњ, ово стабло лишено своје крошње већ одавно.

АУТОМАТСКИ ЧИСТАЧ ТРОТОАРА

Ради чишћења улица од снега конструирана је и серијски се већ производи машина која веома брзо чисти не само снег него и друге отпатке са тротоара.

Машина личи на мали цип и креће се брзином од 4 километра на сат, за то време је у стању да очисти 2.000 квадратних метара тротоара од снега.

БОЛНИЦА СУТРАШЊИЦЕ

У Сан Антонију у Тексасу, припрема се грађење болнице у којој ће болесници бити заштићени од свих атомских зрачења. Болница ће се састојати од низа зграда чији ће један део бити над земљом а други под њом. Поред соба, операционих сала и других нај

савршенијих медицинских уређаја, болница ће имати и сопствени аеродром за хеликоптере и склониште од атомске радијације. Подземни део ће бити тако грађен да ће просторије бити наравно без прозора и дневне светлости, али ће се пацијенти осећати као

да су у обичној болници. Телевизори ће заменити прозоре и медицинске сестре.

Собе ће бити пуне цвећа, украшене сликама, тако да 12.000 пацијената у њој неће осећати уобичајену болничку атмосферу.

ЏИН КРОЗ ШУМУ

Ова машина, тешка 130 тона, пролази кроз шуму обрађујући стабла брзином која би задивила и неког легендарног дрвосече. Поред тога машина обради стабла а од

отпадака направи неку врсту асуре којом покрије огољено земљиште и тако спречава ерозију. Машина за један час може да поравна три јутра шумовитог земљишта.

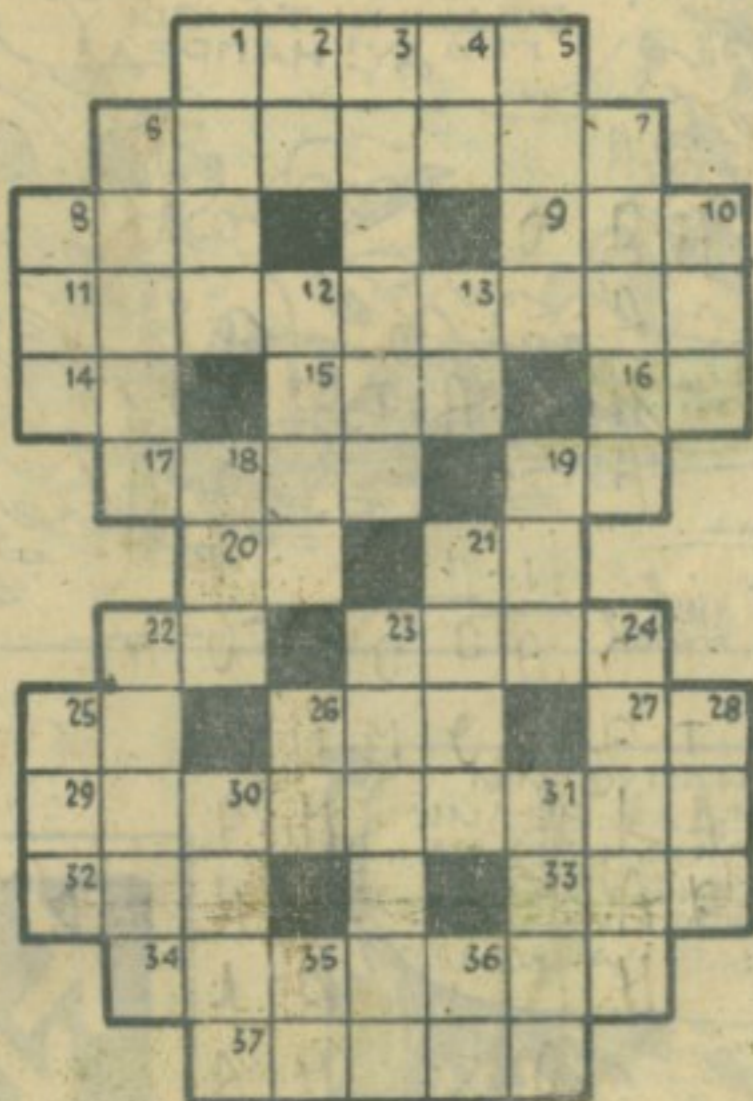
ЊЕГОВА СТВАР

Председник Сједињених Америчких Држава Франклин Рузвелт препустио је једном свом рођаку да управља његовом личном имовином пошто он за то није имао времена. Једног дана му дође рођак и упита га како да уложи једну већу суму новца.

— Уложи је тако да ништа не изгубимо — рече Рузвелт. — Уосталом, то је твоја ствар! Следећег дана стиже писмо од рођака у коме је стајало: „Дао сам новац за државни зајам, а то је сад твоја ствар.“

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Усправно: 1) место (лат.); 6) музички гудачки инструмент; 8) река (шпански); 9) похвална песма; 11) највећи музички гудачки инструмент; 14) два слова; 15) отац (слов.); 16) предлог; 17) град у Италији; 19) музичка нота; 20) лична замишља; 21) Лудолфов број; 22) река у Италији; 23) птица грабљивица; 25) слово латинице; 26) назив; 27) истурени део копна у море; 29) музички инструмент; 32) лична замишља; 33) копрена, вео; 34) гудачки музички инструмент; 37) француски физичар (1786—1858).

Усправно: 1) град у Француској; 2) два слова; 3) француски књижевник и новинар, Жил (1840—1913); 4) два самогласника; 5) лице које се слепо поводи за долом; 6) гудачки музички инструмент; 7) град у Турској; 8) америчка филмска компанија; 10) старожудејски цар; 12) француски филмски стваралац (Жак); 13) скраћеница за „дв акт“; 18) део намештаја; 19) облик; 21) бод; 22) немачки физичар (Макс); 23) јужно воће; 24) нилонски ветар; 25) одел; 26) иницијали аутора „Смрт Сманд-аге Ченгаба“; 28) пустиња у Индији; 30) планина у Бугарској; 31) језеро у Италији; 35) мера за површину; 36) два сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Усправно: 1) галб; 6) кукурек; 8) сан; 9) (Клод) Роа; 11) про-

планак; 14) ве; 15) Рим; 16) ла; 17) (Марк) Твен; 19) ба; 20) ет; 21) ја; 22) со; 23) Кале; 25) ак; 26) ерг; 27) не; 29) шампионат; 32) ала; 33) оро; 34) пролеће; 37) Траси.
Усправно: 1) (Шарл) Франсоа Гуно; 2) ак; 3) Лублин; 4) ер; 5) Верн; 6) карет; 7) коала; 8) Спа; 10) Ака; 12) Прењ; 13) ам; 18) вео; 19) бал; 21) Јаго; 22) снани; 23) кригла; 24) Енаре; 25) аша; 26) еп; 28) ето; 30) март; 31) ноћи; 35) ор; 36) ес.

ЗБОГ АЛЕРГИЈЕ

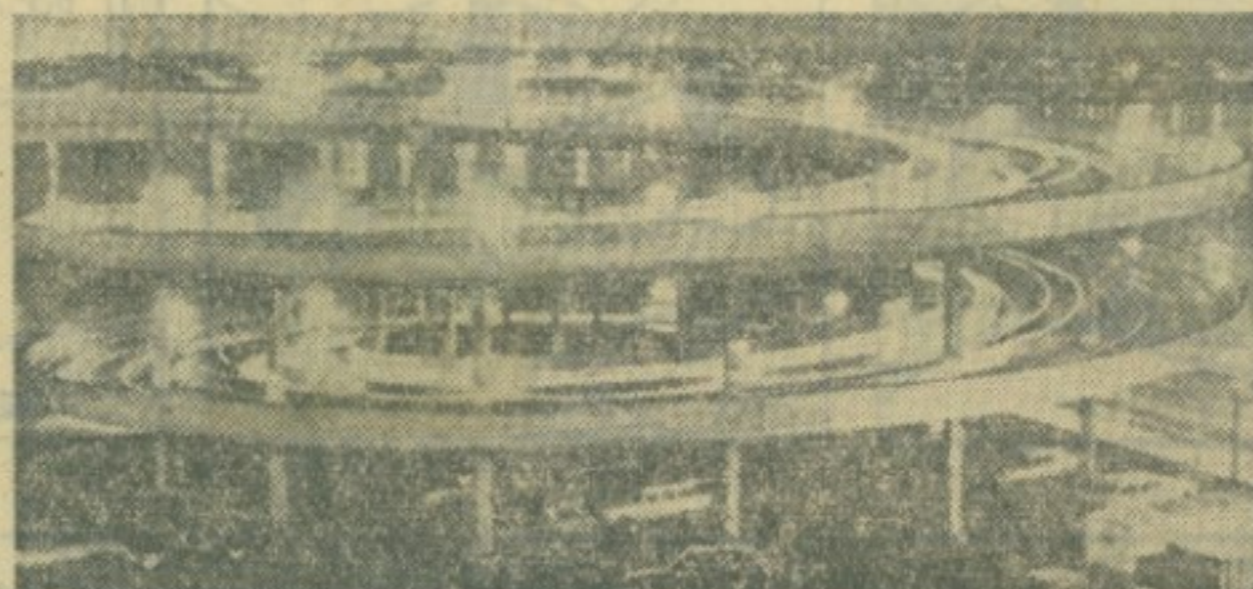
Према мишљењу доктора Гирша са Пенсилванијског универзитета крварења из носа настају услед алергије према перју из јастука, полену са цвета, чоколади, или прашици из куће...

СТАРИ МОЗАИК

Римски мозаик од 25 квадратних метара, који потиче из 3. века откривен је у Триру за време ископавања „царевих купатила“ прављених у 4. веку, мада је примећено да су она грађена у осам различитих периода од којих је први из 1. века.

Мозаик представља римски четворопрег чији возач у рукама држи иницијале победника.

Други мозаик са истим мотивом, откривен нешто пре почетка другог светског рата, уништен је за време једног ваздушног напада 1944. године.

НОВИ ПАРКИНГ-ПРОСТОР

Спиралну реку светла стварају аутомобили пењући се уз спиралну рампу да би стигли до паркинга простора саграђеног на крову детроитског Кабо Хола. У позадини се види Детроит Ривер.

КАФА ПРОДУЖАВА ЖИВОТ...

Кафа продужава живот нацова. Примећено је да нацови одгајени у лабораторији, ако су уз храну добијали кафу, јели су мање или су за-

то били активнији. Дужина живота им се повећала за 30% у односу на оне који кафу нису добијали.

НАПРАВИ САМ

ПРОТИВ МУВА

На домаку је топло време, па ће се појавити и муве. По трезно је одбранити се од њих. То можете учинити на овај начин:

Узмите 25 грама ризикусовог уља и у њему распоните 50 грама калопонија. То загрејте, па после док се та смеша хлади додајте пет грама глицерина и 10 грама меда, затим добро размешајте. Том смешом намажите хартију на коју ће муве налетети и залепити се.

Муве не воле тај мирис

Ево како се прави мирис који муве не воле: Узмите 3 грама уља од лавандуле и 50 грама шпиритуса. То помешајте, саспите у теглу и оставите је отворену у соби. Муве не воле тај мирис и беже.

Разнобојни пламен свеће

Ако желите да вам пламен свеће има зелену боју, онда ћете то постићи на овај начин:

Пре него што почнете да правите свеће, фитил потопите у бакарну со, па затим направите свећу. Светлост за палене свеће имаће зелену боју. Од stronцијеве соли пламен је пурпурно црвен, а од калијеве цигластоцрвен.

ОКРУГЛИ ПОСЛУЖАВНИК

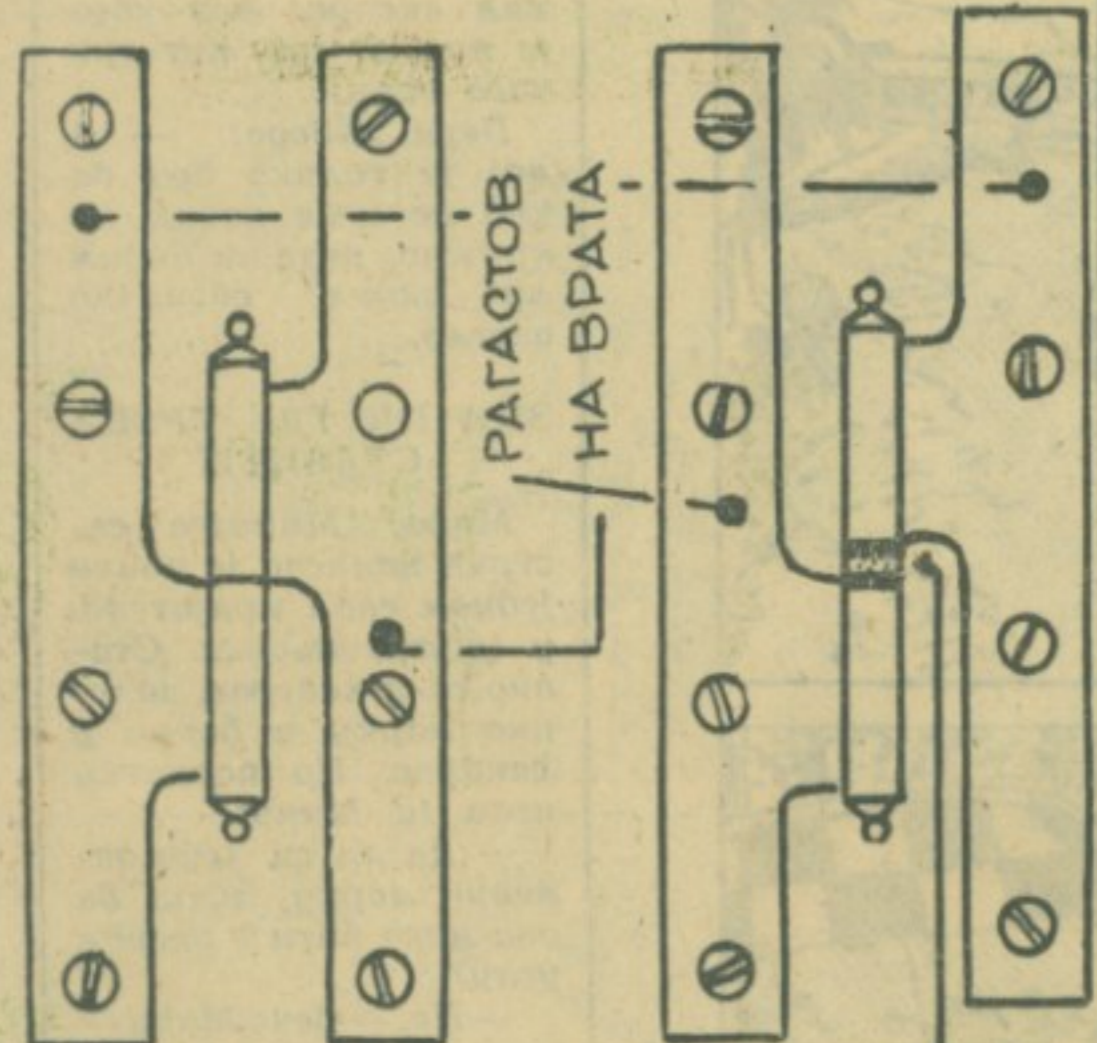
За овај округли послужавник којим Пете свакако обрадоваће маму или баку потребни су вам: комад шпер-плоче, комад свилене јуте по могућности у плавој боји, отпад неког маминог крзна, а ако их немате узмите комадиће штофа у различитим бојама; комад стакла, бела дрвена бојница, маказе и лепац.

Најпре изрежите круг од шпер-плоче са пречником од 25 сантиметара и добро углачајте ивицу шмиргл-папиром. Опечатите и јуту исте величине, а у стаклорезачкој радњи замолите да вам продаду

— или ако код куће већ имате неко стакло, обрезујте исти облик.

На јуту скицајте пртеж према вањем или једнострано прецртајте увеличан наш. Комадићима штофа у боји или крзном украсите птичице лепоћи делове по јуту. Притисните нечим да би се све слегло и оставите да се осуши.

Ручице начините од танког дрвета и прилепите их за шпер-плочу па по целој њеној ивици залепите добро затегнуту јуту а одгоре стакло.

БЕЗ ГУМИЦЕ ВРАТА ПАДАЈУ

ОВА ГУМИЦА ИХ ПОДИЖЕ

Да врата не шкрипе

Вероватно сте приметили да се нека врата у вашој кући тешко затварају и деру под. Најпре погледајте да нису шарке на вратима олабавиле. Уколико су попустиле најбоље ће бити да скинете врата и на сваку шарку ставите нову гумицу (на нашем десном пртежу видите како то изгледа) и на тај начин их мало подигнете.

Јесће ли већ чирли да...

... потрошња пиринча у Индонезији је 100 килограма по становнику за годину дана, што износи 8,1 милиона тона.

... биљка хељда, која се у неким крајевима гаји као жито за исхра

ну људи, пореклом је из Средње Азије.

... домороци Андамских острва, која леже у Индијском океану, сматрају се људима најмањег раста на свету. Просечна висина тих људи је 120 сантиметара.

... уједом бесног пачова беснило може да се пренесе на човека и пса.

... до 1900. године Јогурт и кисело млеко нису били познати у Европи, сем у сточар-

ским крајевима Балканског полуострва где су справљани од давнина.

... у јединој својој опери „Фиделио“ Бетовен велича снагу брачне љубави и верности која је спремна на највеће жртве.

... немачки напад на Београд априла 1941. године извршен је са 436 бомбардера који су налетели у шест таласа.

... чворац храни своје младе око 150 пута на дан, врабац око 250, сеница око 560, а једна врста ласте, названа чађава ласта, до 800

пута. Међутим, ораорбар храни своје младе свега два до три пута дневно. Буљина, која је ноћна птица, храни у току ноћи своје птиће до 40 пута.

... чувени енглески писац Џозеф Конрад (1857—1924) почео је да учи енглески кад је имао 19 година. Он је у ствари био Пољак и право му је име Теодор Јузеф Кожењовски.

... Енрико Гранадос, шпански пијанист и композитор страдао је 24.

III. 1916. приликом по-тапања брода „Сусек“.

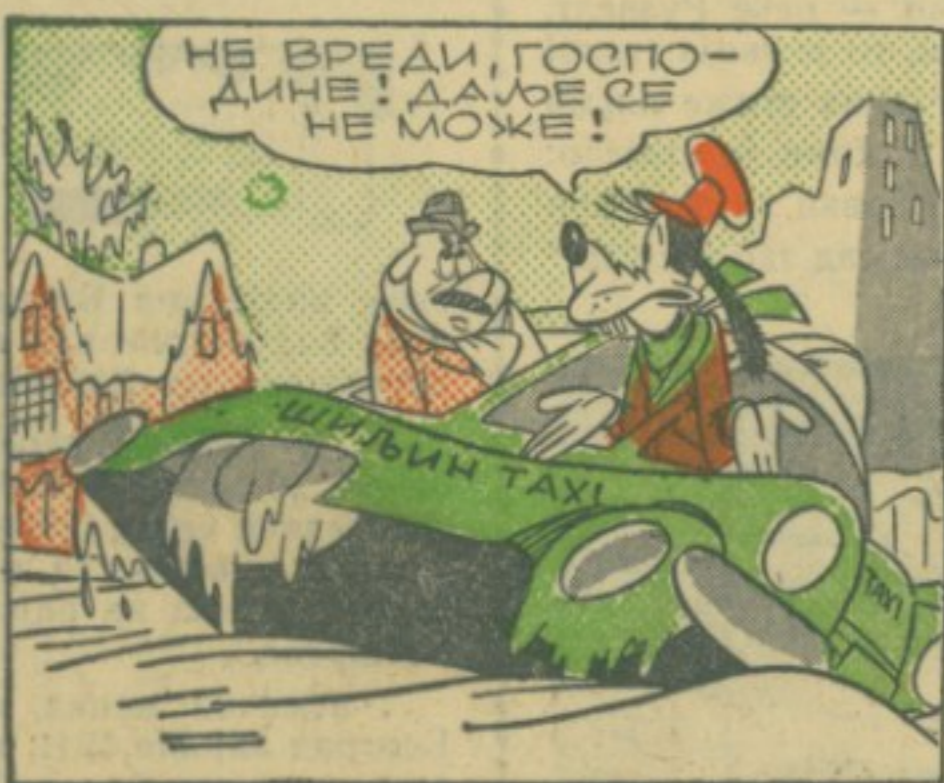
... јод, који данас има вишеструку примену у медицини, открили су између 1811. и 1813. године познати француски физичар и хемичар Ге-Лисак и хемичар Куртоа.

... први српски градителџи музичких инструмената јављају се у Војводини око 1850. године.

... јесетра може да буде дугачка 2 до 3 метра.

... бива је јапански, претежно женски, инструмент са жицама налик на мандолину.

**Ква-
Ква!**

вдећује Паја Патак

КО ЈЕ БРЖИ

Надлагују се Олива, Попај и Пера Ждера. Олива каже: Купила сам ауто који постиже такву брзину да кад пролази поред дрво-реда видим само једно дрво. Попај: — А ја сам купио такав ауто да стигнем експрес воз који је пошао на пут три часа раније. Пера Ждера: — А мој је толико брз да кад се њим возим по кружној путањи видим му задње сигнално светло.

ЗНА ОН ГДЕ ТРЕБА СТАВИТИ

Мића, Микијева сестрић написао је писмо једном свом пријатељу у унутрашњости. Ставио га у коверат, залепо марку и бацно у сандуче. По повратку пита га Мики: — Да ли си лепо залепо марку, значи да она мора бити у десном углу? — Не, — рече Мића — ставио сам је у леви, јер мој друг станује у улици лево од трга.

КАД НЕ РАЗУМЕ

— Ух што ми је врућина — каже Попај Оливи — 35° је у хладу! — Па због чега седиш у хладу?... — одврати му мирно Олива.